

ELŐFIZETÉS.

HELYBEN:

Egy évre 28 korona.
Fél évre 14 korona.
Egy negyed évre ... 7 korona.
Egy óra 2 k. 40 f.

VIDÉKEN:

Egy évre 32 korona.
Fél évre 16 korona.
Egy negyed évre ... 8 korona.
Egy óra 2 k. 80 f.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 357.
KIADÓHIVATAL:
Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-út 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1916.

Főszerkesztő:
Stauber József.

Péntek, december 22.

Kintzig Jánosné az anyákért

Olyan ez a rovat, itt a lap első oldalán, mint egy középkori kodex, amelybe írója minden szenvedést, nyomort, lelki gyötrelmet belesírt. Amióta feljött a földre a pokol s tüzes szekerei minden virágon átrögnak: sötét betűkkel irtuk tele ezt az oszlopot. Olyanná lett ez a laphasáb, mint a régi krónikások könyvének első oldala, melynek — a költő szerint — barázdáiból nem világol a tiszta öröm lángja szét, az egyik sorból szenvedés int, másik nyomorról mond regét...

A középkori barát, ki a könyvet írta, a vigasztalanságot úgy óhajtotta enyhíteni, hogy gyöngéd ecsettel színes virágokat, szép iniciálékat rajzolt a fájdalmas sorok elé. Rózsákkal hintette be a fájdalom ágyait...

Igy teszünk mi is most, midőn megemlékezünk egy gyönyörű asszonyi gondolatról. Mert csak asszony, gyöngéd szívé, érzékeny női lélek gondolhatta ki azt, hogy királyi asszonyunk koronázásának örömeért szenvedő nők fájdalma nyerjen enyhületet. Lehet-e színesebb virágot, szebb iniciálét rajzolni, a háború szenvedéseiről szóló könyvünk első oldalára, mint Kintzig Jánosné szíveig szóló meleg mondatát? Midőn Zita királyasszony fejére glóriát vet a korona aranyos fénye: szülessék meg Aradon az „anya” fogalmának gloriifikációja!

Hogy mosolyog ez a gondolat a háború szenvedései között is! Ma, midőn vajudó tervekkel van tele a világ, siró anyákkal és gonosz indulatu hatalmasokkal, midőn újabb megpróbáltatások árnyéka vetődik a borzalmak magjával telehintett föld felé: úgy világít ez a gondolat, mint a karácsonyi szeretet csillaga. Azt ragyogja, hogy ami sebet a durva férfi kéz ütött, mind betudja kötni és be fogja gyógyítani az asszonyi jóság.

Es hiába van tél — a természetben ép úgy, mint a gyűlölködő emberi lelkekben — ennek a gondolatliliomnak nem szabad elhervadnia a hideg levegőben. Minden szírmán könyek rengenek, emberi mértékkel meg nem mérhető érzések könyei, melyekben egy egész világ tükröződik vissza: az eljövendő világ képe, amelyben bizonytalán több helyet fog nyerni az embereinek jósága, mint manapság.

A reménység örök zöldjével veszszük körül Kintzig Jánosné gondolatát, a reménység hitével, hogy egyet-

len nő sem lesz Aradon, ki hozzá ne járulna e gondolatnak szoborba öntéséhez: megvalósításához! Hadd vállalják a nyomor és szenvedés ágyaiból: az üdvösség és a boldogság születésének helye s hiányozhat-e a fehér ágyacsok mellől egyetlen aradi nőnek a simogató, csillapító, fájdalmat oszlató keze?!

Orosz támadások az egész fronton.

Berlin, december 21. (Hivatalos.) A nagy löhadiszállás jelenti:

Nyugati harctér:

Rupprecht bajor trónörökös vezértábornagy arcvonala:

Azokat az angol osztagokat, amelyek Arrastól északra legelső árunkba erős tüzelés után benyomultak, ellentámadással kivetettük. A Somme mindkét partján tiszta időjárás kedvezett a tüzérségi tevékenységnek, amely egyes szakaszokon nagy hevességre fokozódott. Villerscarbonnetől keletre gárdagránátosok és keletporosz muskétások benyomultak a hatásos tüzzel szétrombolt ellenséges állásba és néhány fedezék felrobbantása után foglyul ejtett 4 tisztet és 26 főnyi legénységgel, valamint egy gépfegyverrel a vett parancshoz képest visszatértek vonalainkba. Az ellenség számos légi harcban és védőtüzelésünk folytán a Somme területen hat repülőgépet veszített,

A német trónörökös arcvonala:

Nagyobb részt csekély tüzérségi tüzelés mellett nagyobb terjedelmű gyalogsági tevékenység nem fordult elő. Az Aisne arcvonalon visszavertünk több francia járőrt.

Keleti harctér:

Lipót bajor herceg vezértábornagy arcvonala:

Dünaburg és a Narocz tó között az ágyú tűz időnként jelentősen fokozódott. Goduzischkitől északra és a Drisnjatytól északra orosz osztagok támadásai nagy veszteségeikkel meghiúsultak. A Stochod hajlásban, Hetenintől északra az oroszok eredménytelenül kísérelték meg, hogy elragadják német Landwerektől azt a területet, amelyet néhány nap előtt vontunk állásaink keretébe.

József főherceg vezérezredes hadsereg arcvonala:

Mestieanescinél az Aranyos-Beszerce keleti partján az oroszok négy-szeri rohama osztrák-magyar zászló-

aljak ellenálló erején megtört. Tovább délre visszaűztük az ellenséget néhány előrsi állásából.

Mackensen vezértábornagy hadserege:

Nagyoláhországban a tüzérségi tűz a hegységben fokozódott. A dobrudzsai hadsereg az ellenséget visszavetette néhány utóvéd állásából.

Macedóniai hadszíntér:

A Cserna hajlásban, a Paralovotól keletre fekvő magaslatokat, amelyekért sok harc folyt, német vadászok erős orosz támadásokkal szemben megtartották. Ludendorff, első főszállás-mester. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Elakarta foglalni az ellenség a mestecanesci-i alagutat.

— Öt erős orosz roham visszaverése. —

Budapest, december 21. (Hivatalos.) A löhadiszállás jelenti:

Keleti harctér:

Mackensen vezértábornagy hadserege:

A kelet-oláhországi hegységben fokozott tüzérségi tevékenység.

József főherceg vezérezredes arcvonala:

Az oroszok tegnap megkísérelték, hogy a mestecanesci alagut támaszpontját hatalmukba kerítsék. Öt erős tüzérségi tüzzel kísért roham hiúsult meg tüzérségünk kiváló közreműködése mellett a vitéz csász. és kir. népfelkelő csendőrezred szívós kitartásán.

Lipót bajor herceg vezértábornagy hadserege arcvonala:

A csász. és kir. csapatoknál a nap nyugodtan telt el.

Olasz és délkeleti hadszíntér:

Nincs fontosabb esemény. Höfer altábornagy, a vezérkari főnök helyettese. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Az új osztrák kormány kinevezése.

Bécsből jelentik: A Wiener Zeitung holnapi száma királyi kéziratokat közöl, amelyek felmentik a Körber-kormányt és közlik a Chlam-Martinitz-kormány névsorát. A király Körbernek, felmentésével egyidejűleg a Szent István-rend nagykeresztjéhez a gyémántokat adományozta.

Nyolc korona hat heti élelemre.

(Egy városi napidíjas élete.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Kaptuk a következő levelet:

Tisztelt Szerkesztő ur! Kérem juttasson helyet b. lapjában a városi napidíjas irnokok helyzetének érdekében. Igazságos szívét bizonyára nem zárja el a jótéteménytől, mellyel talán oda tud hatni, hogy az illetékes helyeken kiesiny napidíjas barátaink mostani nyomzó helyzetét komoly megfontolás tárgyává tegyék és a mostani állapotokat orvosolni fogják.

Ma találkoztam több fiatal barátommal, kik napidíjas irnokok a városnál. Kikelt arccal panaszkodtak nekem az esetről, mely velük történt.

Arad sz. kir. város érdemes tanácsa még az év elején felhívta a belügyminiszterhez, hogy háborús segélyben részesítse azokat a városi közigazgatási alkalmazottakat is, kik 1916. évi január hó 1. után léptek a város szolgálatába. A nagyméltóságú belügyminiszter ur magas rendeletével e segélyt tárgyalja terhére, mint utóbb kifizet, ez évi augusztus hó 1-től kiutalta. E rendelet értelmében a városi tanács a számvevőség összeállítására ez évi augusztus havában minden egyes napidíjas irnoknak, a szolgálatba lépéstől számítva, kiutalta a segélyösszeget.

A napidíjas irnokok a nagy drágaságban, mely a mostani időkben reájuk nehezedik, hamar felemésztették azt az összeget. Már azóta hónapok teltek el s most már csak a háborús segéllyel összevont csekély fizetésből, mely 127 korona, a legnagyobb takarékoság mellett is alig tudják magukat fenntartani, sem hogy belőle valamit a bekövetkező téli időkre, vagy előre nem látott szükségleteik fedezésére felre tudjanak tenni. Most utasítják őket arra, *tél evvel később, hogy fizessék vissza a kiutalt segélyük kötharmad részét, mert azt illetéktelenül vették tel.* E vissza fizetést havi részletekben állapították meg, de oly magas összegben, hogy ennek következtében az első levonás után oly dolgok állottak elő, melyeknek esőleg komoly következménye, érzékenyebb lakosoknál családi tragédia lehetne.

Egyik barátomat, aki fizetéséből nővére, annak 4 éves gyermeke tartására gondoskodik, nagyon érzékenyen érintett a leszámított összeg 45 korona félhavi fizetéséből 15 koronát törlésére, 1.20 koronát munkaszüneti díj fejében levonásba helyeztek, így 28.8 korona jutott kezeihez. Pár nappal ezelőtt a félhavi kenyér és az élelmiszerek egy kis részének beszerzésére 28 koronát kölcsön kért, mert e hó elején kapott fizetését az előző költségek felemésztették. Abban reménykedett, hogy fizetése felét e kölcsön törlesztésére adva még marad ugyanannyi összeg az újabb kiadásai fedezésére. Most 28 koronából, kifizeti adósságát, marad 8 koronája, ebből élelmezze magát még két hétig. Most fizesse ki 10 koronába kerülő lábbeli javítását, nehogy ezáltal keresetétől elessen.

Ilyen egy mai irnok helyzete, minék megváltoztatása illetékes fórumoknál nem talál meghallgatásra.

Háború előtt megvolt az a kedvezménye, hogy délután szabad volt s mellék kereset után pótolta azon szükségleteinek költségeit, melyekre fizetéséből nem tellett. Ellenben most, midőn jobban kényszerülve van e támogatásra, elvették tőle azt, hogy még keserűbb legyen szájában a betévi lalat, mint az előtt a boldog világban.

Kérem szerkesztő ur, hasson oda igazságos szívében, hogy meglágyítsa azoknak a szívét, kik a mostani nyomzó helyzet kérdését intézendik, mert azoknak nem nagy áldozatba kerülne 80—100 elkárhozott lélek megmentése. Kiváló tisztelettel

egy könyörületes lelkű bácsi.

Utolsó nap.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Végehez ért az ötödik hadikölesön jegyzésre kifizetett határidő. A lefolyt hetek alatt nap-nap mellett tanulni voltunk annak az egyre fokozódó, lelkes jegyzési készségnek, amely mind mélyebb, mind szélesebb medret és magának az ország lakosságának minden egyes rétegében. Az ítemet — miként az előző kölesöknél — sikerült mindvégig megtartani és ezért a fényes siker nem maradhat el. Az ország egész közönségéül lázasan ügyeli a jegyzések alakulását és türelmetlenül keresi a hadikölesőre jegyzők névsorában mindazokat, akiket vagyoni helyzetük és nagy jövedelmük képessé tesz arra, hogy jelentékenyebb összeggel vegyenek részt a nemzet ötödik pénzügyi erőfeszítésében.

A tökéletesség nagyobb, mint valaha s ha mindenki képessége szerint tesz eleget a hazával szemben fennálló kötelezettségének, a hadikölesön sikere minden érvelésnél határozottan fogja támogatni békeakelünket. A hadikölesön sikere ugyanis a nemzet ellenálló képességének fokmérője. Meanél nagyobb az az összeg, melyet a nemzet önvédelmi harcának folytatására minden kényszer nélkül, önszántásból felajánl, annál fényesebben cáfoljuk meg az ellenséges sajtónak azt a rágalmat, hogy békeajánlatunk kezdődő kimerülésünk jele. Békeajánlatot tettünk, mert emberiségünk, józan eszünk ezt dikálja. De ha visszautasítják ellenfelünk a békeajánlatot, jobban mint valaha tapasztalni fogják, hogy a központi határokat sem legyűrni, sem az öök sorából kitorolni nem lehet. Hadseregünk törhetetlenül fogja visszaverni továbbra is a támadásokat, a hadsereg működéséhez szükséges erőt pedig a sikeres hadikölesön fogja előteremtteni.

Aradon ma a következő jegyzések történtek:

Az Aradi Első Takarékpénztárnál Arad-vidékre, összesített gyámpénztára 150.000, Jereimas Adolf 10.000, F. A. 10.000, Vértés Ignác 5000, S. P. 3000 korona. A mai jegyzés 173.500 korona. Az összes eddigi jegyzések: 5.737.550 korona.

Az Aradi Helyi Takarékpénztárnál a mai nagyobb jegyzések a következők: Dr. Avarity Imre 20.000, Wolf Zsigmond 10.000, Klein Sándor 10.000, Scheer Erzsébet Borosjenő 5000, Cz. Steindler József 4000, Valzer Altonz 2000, Reimitz Miksa 2000, Muság Géza 2000, Vass Gyula 2000, Wolf Béla 2000, Kovács Mihály 4000, Biró János 3000, Doktor Lajos 3000, Oszlár Jánosné 3000, Bartucz János 1500, Parázs István 2400, Görbe Sándor 1200 korona. Ezer koronát jegyeztek: Ifj. Fazekas János, Maurer Gyula, Folt György, Gazsi János, Makádi Caspar, Csenye György, Bus János, Mezei János, Nebusul Momák, Krumpicz Munk. Összes eddigi jegyzés 4.900.000 korona.

Az Arad-Csanádi Gazdasági Takarékpénztárnál a mai napon 388 ezer koronát jegyeztek. Összes eddigi jegyzés 4.709.000 korona.

Az Aradi Polgári Takarékpénztárnál ma az alábbi jegyzések történtek: N. N. 10.000, Versigán Karácsony 2000, Maczusán Aurél 200, Klein Margit 1000, Grill Károly 2900, Deák József 4000, Schauer Konrád 450, Neuta Angéla 800, Spiegel Mária 800, Stark Sándor további 1000, Aradvidékre gyámpénztára 150.000 korona. Mai jegyzés 172.850 korona, eddigi összes jegyzés 1.476.400 korona.

A „Viktoria” Takaréék és Hitelintézetnél ma 27.450 korona jegyzés történt. Az eddigi összes jegyzés 1.001.350 koronára rug. A hoinapi utolsó napra jelentékeny jegyzéseket vár az intézet.

Az Aradi Ipar- és Népbanknál ma a következők jegyeztek: Medve János 2000, Rossi és Pellegrini 2000, Barta Mihályné Vésztő 3100, Nagy János Vésztő 1000, Spielmann Berta 1000, Farkas Gyula 1000. Egyéb jegyzés 4950 korona. Összes eddigi jegyzés 986.700 korona.

Az Aradi Központi Takarékpénztárnál ma 35.000 koronát jegyeztek. És pedig: Míllig József és neje 25.000, Székely Károly dr. 5000, Schwartz József és neje 5000. Az összes eddigi jegyzés 583.000 korona.

Az Aradi Általános Takarékpénztárnál a következők jegyeztek: Bruckler János 5000, Bauer Géza 2000, Hevesi Adolf 2000, Farkas Honka 1200, Reisz Ferenéné Kürtös 1000, Weinberger János 1000, Koncsok Lajos 1000, Brandenburg Teréz és testvérei 400 korona. Az Aradi Kereskedők Takaréék és Hitelszövetkezete újabb jegyzése 49.000 korona. Összes eddigi jegyzés 661.000 korona.

A kórházból ellopott pénztár.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Az Aradi Közlöny legutóbbi számában részletes tudósítást közölt arról a vakmerő lopásról, amely kedre virradóra történt a szegedi felsőipariskolai tartalék-kórházban. A gazdasági hivatal vasból készült, ötven kilogram sulya kasszáját, amelyben tizenötezer korona volt, a földszintes ablakon keresztül ellopták. A nyomozás adatai alapján még kedden délután őrizetbe helyezte a rendőrség a gazdasági hivatal egyik irnokát, akire az a gyanu hárt, hogy egyik részesese a lopásnak.

Az irnok kedden reggel hat órakor váratlanul beállított a kórházba. Ez annál is inkább meglepő volt, mert még sohasem történt meg, hogy reggel nyolc óra előtt bement volna a gazdasági hivatalba. Az egyik ápoló esodálkozva nézett az irnokra, aki így magyarázta váratlan megjelenését:

— Eszembe jutott, hogy az este, amikor elmentem, nyitva felejtettem az ablakot!

Az irnok, aki a pénztárszobában dolgozik, bement, becsukta az ablakot és aztán eltávozott. Később ismét visszatért a kórházba. A rendőrség előtt először tagadta, hogy ezt a kijelentést tette volna az ápoló előtt, később azonban beismerde, hogy mondta ezeket a szavakat.

Az irnok tegnap délelőtt a kórházban beszélt egyik ismerősével, akinek elpanaszolta, hogy öt gyanúsítják a lopással.

— Véletlenül nyitva felejtettem az ablakot, — mondta — ilyen pechem van.

A rendőrség előtt konokul tagadja, hogy része volna a lopás elkövetésében. A súlyos gyanuokok alapján elrendelték az őrizetbe való helyezését. Az irnok középkorú, jó családból származó szegedi ember. A háború eleje óta a felsőipariskolai kórházban teljesít szolgálatot. Kedden este levelet írt a családjának, amelyben elmondja, mi történt vele és ártatlanságát hangoztatja.

Az irnok az alibijét nem tudta pontosan igazolni. Hétfőn éjszaka az Európa-szállóban béreit szobát, az egész éjszakát azonban nem töltötte a szállóban a személyzet vallomása szerint. A rendőrség előtt valószínűnek látszik az a föltevés, hogy az irnok egyik társával együtt lopta el a pénzesládát, aki szintén a gazdasági hivatalban irnokoskodik. Ez az irnok egy héttel ezelőtt szabadságot kért azzal, hogy haza szeretne utazni. Tizenöt napi szabadságot kapott. Azóta nem látták. A rendőrség most igyekszik előkeríteni ezt az irnokot.

Aradmegyei főurak

aransarkantus vitézek.

(Készülés a koronázásra. — A királyné ruhája.)

(Saját tudósítók telefonjelentése.)

A koronázási ünnepeken az uralkodóház tagjai közül a következő főhercegnők és főhercegek vesznek részt: Mária Jozefa, Mária Terézia, Miksa, Mária Annunciata, József Ferdinánd, Péter Ferdinánd, Henrik Ferdinánd, Lipót Szalvátor, Blanka, Mária Dolores, Mária Immaculata, Margit, Mária Antónia, Antal, Asunta, Rainer, Lipót, Ferenc Károly Szalvátor, Hubert Szalvátor, Frigyes, Izabella, Gabriella, Mária Alice, Albrecht, Károly István, Mária Terézia, Károly Albrecht, Leó Károly, Vilmos, Klotild, Augusztá, József Ferdinánd, Zsófia, László, Erzsébet Henriette. Részt vesz továbbá a koronázáson a párnai hercegnő is és a párnai hercegi család több tagja.

A királyné ruháját a Girardi-cég készítette. Miatán mérték nem állott a cég rendelkezésére, azt Bécsből kapták meg. A cég vezetője és három segéd holnap Bécsbe utazik, hogy ott próbát vegyenek. A ruha teljesen magyar díszruha lesz. Az összes hozzávaló díszeket főúri hölgyek adták. Zita királyné díszruhája hasonló lesz ahhoz a díszruhához, amelyet a megboldogult Erzsébet királyné viselt koronázásakor. A ruha alapanyaga nehéz fehér selyem, a díszítése gazdag színezetű, himzés és valódi csipke. Szabása tekintetében teljesen magyar díszruha jellegű, hosszú, három és fél méteres uszályal. A koronázási ruha himzése színezetű és magyaros motívumokból áll. El fogják kérni Bécsből az eredeti családi csipkéket is. A himzést az Országos Háziipari Szövetség vállalta magára. Tekintettel az idő rövidségére, a sok arany díszítéssel éjjel-nappal felváltva dolgozik 12-12 himző nő.

Halk süttetés és várakozó izgalom a Nemzeti Múzeum tisztes, vén folyosóján, Lábuj-hegyen járnak az emberek. Olyan ünnepi hangulat, mintha fejedelmi vendég érkezett volna ide az antik kőkorszok közé. Egy kocsi áll meg a kapu előtt, belőle kiszáll két ember, aki egy bádogdobozt visz. Ebben a dobozban van Mátyás király koronázási palástja.

A doboz alig egy méter magas és nem vastag. Fel van göngyölve benne a palást, mely valaha a legnagyobb magyar király termetét fődte, Hunyadi János és Szilágyi Erzsébet fiáét. A Bécsverő Hollós Mátyás ebben a királyi palástban koronáztatta meg magát.

A dobozt Fehérvári László, a Nemzeti Múzeum igazgatója jelenlétében bontják fel. A tanácsterem nagy asztalán terítették ki a tárgyakat érő, megbecsülhetetlen nemzeti ereklyét.

A palást 2 méter 59 cm. hosszú és 1 méter széles. Három darabból van összevarva. Nehéz aranya ma is babonásan csillog a terem villanyfényében. Középen a címer: Mátyás király cimere, arany alapon — zölddel — a holló, mely csőrében a gyűrűt tartja, jobb oldalt Magyarország cimere, bal oldalt pedig az apostoli kereszt.

Feltűnő, hogy a címer himzése a legépebb, színei kiálló pirossal és zölddel ragyognak az ódon, nemesen takó szöveten. Onnan magyarázható ez, hogy a palást később Bakacs Tamásnak, a nagyrautó bíbornoknak birtokába került, aki Mátyás király cimere névén rávaratta a saját címereit, melyet csak 1870-ben tejtettek le róla.

Ez a palást Erdődy Imre gróf tulajdona, aki a nemzeti kincsét galgóci kastélyában őrizte béke idején. Mikor kitört a háború, a gróf a palástot a bécsi Osztrák-Magyar Bank safe deposit-jába helyeztette el. Onnan hozta le most a koronázási ünnepekre a gróf jószágigazgatója és a Nemzeti Múzeum egy hivatalnok.

A déli órákban Bánffy Miklós gróf, a koronázási ünnep művészi főrendezője is megjelent a tanácsteremben, hogy a palástot megtekintse és megfelelő, dekoratív módon állíthassa be.

IV. Károly koronázási ünnepének ez lesz legragyogóbb és legmagyarabb ékessége.

Zita királyné ötven magyar hölgyet nevezett ki palotahölgyé, akik már új méltóságukban vesznek részt a koronázási ünnepeken. Az erre vonatkozó legfelsőbb elhatározást a hivatalos lap egyik legközelebbi számában teszik közzé.

A koronázás alkalmával felavatandó arany sarkantus vitézek között a következők nevei ismeretesek:

Odeschalszky Béla és László hercegek, Odeschalszky Géza herceg fiai, *Andrássy Manó* gróf, *Andrássy Géza* gróf fia; *Andrássy Imre* és *Mihály* gróf, *Andrássy Sándor* gróf fiai. *Batthány Endre* gróf, *Batthányi Lajos* gróf fia; *Széchenyi György* gróf, *Széchenyi Rezső* fia; *Wenckheim László és Pál* grótok, *nélkül Wenckheim Frigyes gróf fiai*. Az új aransarkantus vitézek kiválasztásánál az is irányadó volt, hogy a pályázó részt vette-e a háborúban és kapott-e kitüntetést. A felavatandó aransarkantus vitézek kétharmad része *poigári* egyének sorából kerülnek ki.

Bécsből jelentik: illetékes helyről szerzett értesülés szerint a királyi pár Budapesten való tartózkodása alatt kihallgatáson fogadják azokat a személyiségeket, akiknek a koronázásnál és az ezzel kapcsolatos ünnepélyeknél különleges szerepük lesz.

Mint a Politikai Értesítő Bécsből jelenti, a királyi pár és az udvar budapesti tartózkodása hosszabb időre van tervbe véve. A királyi pár az újévet is Budapesten tölti. Lesznek ebéd- és fogadó napok is a már megállapított disztribúciókon kívül.

Bécsből jelentik: A budapesti koronázási ünnepeken az osztrák képviselőház 62 tagja, az uralkodónak 22 tagja vesz részt.

A budapesti rendőrség ma közlése a rendezőbizottság részéről a vár koronázási területének tizenkét szakaszra való beosztását. A tizenkét szakaszra tizenkét színű kartonjegyet adnak ki, amelyek szelvényekkel lesznek ellátva. A szelvényeket a koronázás területére való belépéskor leszakítják. A könnyebb tájékoztatás céljából a jegyek színei megfelelnek az utakon tekiltetett póznák színeinek, úgy, hogy a közönség ezeknek színeiről is nyomban megállapíthatja, hogy jegyével melyik helyet foglalhatja el.

A főkapitány ma rendeletet tesz közzé, amely szerint a kávéházak és vendéglők a koronázási ünnepek alatt, december 24-ikétől, január 5-ikéig nem számíthatnak más árakat, mint amelyek az illető üzletben az előző hét megfelelő napján érvényben voltak. A vendéglők és kávéházak tulajdonosai üzletükben a

kiszolgáltatandó összes ételek és italok árát magában foglaló jegyzéket kötelesek a székesfőváros vásárigazgatóságánál naponta délelőtt beszolgáltatni.

Százezer koronás per az elmaradt reklám miatt.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Milyen nagyra értékelik a művésznők a reklám fontosságát, a napokban bizonyította be Gleszner Erike, berlini művésznő. A művésznő neve közismert és jólhangzó, különösen a mozgóképek műsorairól s nem egy szerepe tette értékessé és keresetté a filmdirektorok előtt. A berlini művészkörökben feltűnést keltő pernek előzményei a következők:

Gleszner kisasszony a berlini kereskedelmi törvényszék előtt perrel támadta meg az Oliver-filmársaságot s százezer koronát követel a társaságon azért, mert azokat a filmeket, amelyekben ő szerepel, nem reklámozta, valamint személyéről sem közölte azokat a dícsérő és magasztaló sorokat, amelyekkel az elsőrangú filmművésznők szereplését szokták kísélni.

— A reklámok elmaradása ártott-e az ön művészi karrierjének? — Kérdezte a bíró.

— Föltétlenül, hiszen elsőrangú szerepkörre szerződöttem tag vagyok, kinek minden fellépéséért ezerkétszáz márkát volt köteles fizetni a társaság. Ez azt jelenti, hogy csakis nagyobb szabású darabokban lépek fel. Már pedig azok a filmek, amelyeket rám osztott az Oliver-társaság igazgatósága, csaknem a nyilvánosság kizárásával mutatták be, miután reklám nélkül a közönségnek csak a esekély hünyada nézte meg. Ezáltal a közönség nem méltányolhatta művészetemet, nem fogadhatott szeretettel, nem rajonghatott értem s nem kívánhatta a filmvállalatok igazgatóságaitól, hogy ennél többször foglalkoztasson. Az erkölcsi kár mellett tehát az anyagi károm is nyilvánvaló.

— Kötelezte-e magát a vállalat, hogy nagyszabású reklámokkal kíséri az ön fellépéseit?

— A vállalat határozottan kötelezte magát arra, hogy Berlin legforgalmasabb helyeinek összes hirdetőoszlopain legalább is ép annyira fog reklámozni, mint kollegámat Max Landát. Ezzel szemben az igazság az, hogy csakis szaklapokban hirdetett, míg a hirdető oszlopokon s kirakatokban nem.

A társaság védője szerint nem az Oliver Film Kompanynak kellett a művésznő reklámozását elvégezni, hanem az egyes mozgóképeknek, amelyek a darabot előadásra megszerezték. S ezek, ha nem is minden filmet egyenlő módon, de a „*Kis huncut*” című filmet egyenesen szenzációsan reklámozták is.

A művésznő azonban ragaszkodott ahhoz, hogy a társaság reklámozza.

A bíró, hogy békét teremtsen a felek között, egyezséget ajánlott. Rá akarta bírni a vállalatot a kisasszony kérésének teljesítésére. A vállalat ügyvédje azonban kijelentette, hogy kötelező ígéretet erre nézve nem tehet. A bíróság hosszas tanakodás után Gleszner Erikét elutasította panaszával, azzal az udvarias kijelentéssel, hogy a művésznő neve van annyira jólhangzó, hogy tulzott reklámra nem szorul.

Sorozások Aradon

január 8-tól 20-ikáig.

(Holnap kezdődik az összeírás.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Az 1915. évi II. t.-c. alapján utasítottak az 1892. évtől 1898. évig bezárólag terjedő időközben született összes népfelkelésre kötelezettek, kik tényleges katonai szolgálatot nem teljesítettek, hogy összeírásuk végett december hó 22—28-ig bezárólag a városi katonai osz-
tálynál és pedig hétköznapokon délelőtt 8—12 óráig, délután 2—5 óráig, ünnep és vasárnapokon délelőtt 9—12 óráig jelentkezzenek.

Az összeírásnál mindenkinek, aki a fennebb megjelölt évek valamelyikében született, tehát nyilvánvalóan alkalmatlanoknak, eskárosoknak, katonai vagy honvéd felülvizsgálaton elbocsátott összes — tehát a nyugdíjjal (sebesülési-, személyi-pótdíjjal) ellátott — egyéneknek is, a volt fizteknek, valamint jogcímük igazolása végett az összes felmentett népfelkelésre kötelezetteknek, továbbá az orvosoknak és mindazoknak, kik eddig a népfelkelési bemutató pótszemlén való megjelenés és egyúttal bizonytalan időre a népfelkelési tényleges szolgálat alól is fel voltak mentve meg kell jelennie.

Azon népfelkelésre kötelezettek, kik a bevett vagy törvényesen elismert vállástelekezetek papjelölőjei, vagy pedig, kik végzett tanulmányaik alapján a véderőtörvény 21. §-a értelmében az egyévi önkéntesi kedvezményre jelenleg igényel bírnak, ebből minőségüket a bemutató pótszemlén az illető intézet bizonyítványával igazolni tartoznak.

Az összeírásuk végett fentiek szerint jelentkezésre utasított egyének — amennyiben az alábbiak szerint szemlékötelesek, — összeírásuk után az előjárásnak később közzéteendő rendelkezéséhez képest megjelölt helyen 1917. évi január 8-tól január 20-ig terjedő időközben népfelkelési bemutató pótszemlére fognak behívatni és elővezettetni s ott alkalmasságukhoz képest osztályoztatni.

Az alkalmasság bevonulásuk idejéről később nyerneik értesítést.

A népfelkelési bemutató pótszemlén az alább felsoroltak kivételével mindenkinek meg kell jelennie, tehát azon népfelkelésre kötelezetteknek is, kik a pénzügyőrségnél, a posta- és táviratátvitelnél, a határrendőrségnél alkalmazásban állnak, továbbá azoknak, akik személyes hadiszolgálatra kirendeltettek, az orvosoknak és végül a vasutak, azon szolgálati ágaihoz tartozó népfelkelésre kötelezetteknek, kik a népfelkelési szemlén eddig is megjelenni tartoztak. Azon vasutaknál és azok üzemeinél alkalmazottakra nézve, kik eddig a népfelkelési szemlén megjelenni nem tartoznak, továbbá a hajózási hatóságok és vállalatoknál és ezen vállalatok üzemeinél, valamint a szénbányákban alkalmazott népfelkelésre kötelezetteknek a népfelkelési szemlére leendő elővezettetése iránt külön rendelkezések fognak kiadatni.

Nem tartoznak megjelenni a népfelkelési bemutató szemlén:

a) a nyilvánvalóan alkalmatlanok, vagyis azok, akik a következő fogyatkozások valamelyikében szenvednek: egyik láb vagy kéz hiánya, mindkét szem vaktsága, sikotnémaság, halvség, bírólág kimondott tébolyodottság, örökség vagy gyengeelméjűség; b) az egyéb elmebeteg, amennyiben fogyatkozásukat a szemlebizottság előtt okmányilag igazolni képesek; c) akik annak idejében a sorozáskor törendőnek osztályoztatottak; d) azok a már előző szemlén alkalmasságuk talált népfelkelésre kötelezett egyének, akik a népfelkelési tényleges szolgál-

lat alól már eddig névszerint felmentve voltak; e) a bevett és törvényesen elismert vállástelekezetek felszentelt, illetőleg felavatott (tényleg hivatásszerűen alkalmazott) lelkészei és papi jelölő tanárai; f) a nyugdíjas és szolgálaton kívüli viszonyban levő katonai és honvéd havidíjasok; g) a rokkantak háza ellátásában levő rokkantsági nyugdíjjal ellátott katonai vagy honvéd egyének; h) akik a hadsereg, honvédség, vagy esendőrség kötelékéből katonai (honvéd) felülvizsgálat után 1916. évi november 30-ika után bocsátottak el.

A rokkantsági nyugdíjjal vagy sebesülési (személyi) pótdíjjal ellátott katonai, honvéd vagy esendőr egyének a népfelkelési bemutató szemlén megjelenni tartoznak.

Azon népfelkelésre kötelezett, aki az összeírás végett elrendelt jelentkezési kötelezettségnek nem tesz eleget, az 1915. évi II. t.-c. 5. §-a értelmében 15 napig terjedhető elzárással és 200 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetetik. — aki pedig a népfelkelési bemutató pótszemlére szóló behívási parancsának nem tesz eleget, karháttalommal vezettetik elő és a katonai behívás iránt tanusított engedetlenség megbüntetéséről szóló 1890. évi XXI. t.-c. 4. §-a értelmében két évig terjedhető börtönnel büntetetik.

IRODALOM ES MŰVESZET.

Színházi műsor:

Pénteken: Kertész Vilmos, a Buda-Temesvári színház tagjának felléptével: *Hoffmann meséi*, opera. (B. bérlet.)

Szombaton délután fél 4 órakor ifjúsági és népi előadás: *A vasgyáros*, színmű.

Este 8 órakor rendes helyarákkal: Kertész Vilmos felléptével: *Hoffmann meséi*, opera. (C. bérlet.)

Vasárnap délután a jogyermekek öröme *Hófehérke és a hét törpe*, zenés mesejáték.

Csúkos huszár a lövészárókban.

— Csúnyák az új bélyegek. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

A levélbélyeg tarifa változásával együtt járt a bélyegek kieserőlése is. Visszaemlékszünk a legutóbbi bélyegeserésre, amelyek alkalmából meglehetősen sok igazságot mondtak a postaigazgatóságnak és az államnyomdának. Jól emlékszünk arra is, hogy a budapesti Képzőművészeti Társaság is felemelte volt a szavát a művészetiellenesség ellen, mely e bélyegeket jellemezte.

De mit szólunk a most kibocsátott bélyegekhez? Oszálatos művészi állapotok és nézetek uralkodhatnak ott, ahol ezeknek a bélyegeknél a tervét kieszték. Francia-angol orosz bélyegeket láttunk csak legutóbb is, de ellenségeink közül a legutolsóknak Oláhországnak és Montenegrónak a bélyegeit is megszemléltük s megdöbbenve láttuk, hogy ebben a tekintetben alaposan legyőztek bennünket.

Még Montenegró is ver. Azok a montenegrói bélyegek, amelyek közvetlenül a háború előtt kerültek forgalomba s amelyeket katonáink most karácsonyra díszül tucatszámra küldenek haza gyermekeiknek és unokáiknak, művésziesebbek, mint az új magyar bélyegek. Elképzelhetetlen torzrajzok ezek, értelem és szépség nélkül valók. Az egyik-másik rajzon egyenesen tótágast áll a logika. Pedig nyilvánvaló, hogy bizonyos intézménynek, személynak, vagy tárgynak a népszerűsítésére akarja felhasználni e bélyegeket az, aki tervezte. Van ezeken a bélyegeken olyan *huszár*, aki a *tövárkokban* *kisubickolt* *csizmával*, *extra munderban* és *csúköval* a *fején* *lesz* az

ellenséget. A rajzot olyan krikosz-krakszokkal díszített girland futja körül, amilyeneket csak egy megkínzott középiskolai tanuló álmodhat egy futurista rajztanár utmutatásai nyomán.

Ismételjük, nem tudjuk megérteni, mi lehet az oka annak, hogy nálunk éppen olyan ekkor kidolgozására nem fordítanak művészi gondot, amelyek a nemzetközi forgalomban szerepelnek. Azt még csak el tudtuk hinni valahogy, hogy a pénzünk azért a legizléstele-
nebb formájú és színezésű, mert ezzel a hamisításoknak elejét tudják venni, de hogy a bélyegeinket mért készítik szánt-szándékosan művészietlen formákban, azt megérteni nem tudjuk, de hisszük, hogy nem is fogjuk.

Tagválasztás a Petőfi társaságban.

— Saját tudósítónk telefonjelentése. —

Budapestről telefonálja tudósítónk: A Petőfi-társaság ma délután tartotta tagválasztó közgyűlését. A Bulyovszky pályadíjat az „István vitéz” című vers nyerte el. A jelölés levél felbontásakor kiderült, hogy a költemény szerzője David László újverbázi főgimnáziumi tanár.

Egyhangulag megválasztották a társaság tiszteletbeli tagjául Mezei Ernőt.

A rendes tagválasztást nagy izgalom előzte meg, mert az üresedésben lévő négy helyre tíz jelölt volt. Az egyik jelölt, Földes Imre a választás előtt visszalépett és így csak kilenc jelöltre szavaztak. Harminenég tag volt jelen, az abszolút többséghez tehát tízenyolc szavazat kellett. Az első szavazásnál a szavazatok a következőképpen oszlottak meg: Császár Imre 12, Ivánti Jenő 12, Kostolányi Dezső 13, Lazar Bóla 16, Móri Pál 17, Mikes Lajos 16, Piterdi Andor 17, Révay Károly 17, Szep Ernő 12, szavazatot kapott.

Miután egyik jelölt sem nyert abszolút többséget, új szavazást rendeltek el a legtöbb szavazatot kapott jelöltek között. Az új szavazás eredménye az volt, hogy Móri Pál 19, Révay Károlyt 18, Péterfy Andort 23 és Lazar Bélát 19 szavazattal a Petőfi társaság tagjaivá választották.

* A színház hírei. *Hoffmann meséi*. A legnagyobb érdeklődés mutatkozik a Hoffmann meséi előadása iránt, ami érthető is, amennyiben az opera évek óta nem volt műsoron és most teljesen új betanulással, a maga teljességében kerül előadásra, éppen úgy, mint azt a magy. kir. Operaházban játsszák. A közönség ma fogja megismerni ennek a fantasztikus operának minden zenei szépségét, a Hoffmann meséi minden szerepe elsőrendű kézben van. — *Kertész Vilmos* a buda-temesvári színház kiváló művésze, ma és holnap lép föl vendégként a Hoffmann meséi című szerepében. A többi főszereplők Z. Váradi Margit, Horváth Mici, Réva, Polgár, Barics. — *Ifjúsági és népi előadás*. Szombaton délután fél négy órakor a *Vasgyáros* kerül színre, a főszerepben K. Kápolnai J., Harsányi Margit, Bánházi T., Kiffer és Heppesné, a férfiak közül Kiss M., Delli, Várnai, Polgár, Járasi S. és Kertész játsszák a főszerepeket. — *Hófehérke és a hét törpe*. Vasárnap délután fél négy órakor a jó gyermekek öröme ez a kedves zenés mesejáték kerül színre elsőrangú szereposztásban, a címszerepben Kiffer Lujzával.

Kitüntetett 33-as tisztok. Ofelsége a király megparancsolta, hogy Serb Tivadar századosnak a 33-ik gyalogezredben, az ellenség előtt tanusított vitéz magatartása elismeréséül a legelső dicső elismerés tudtul adassék. Serb kapitány újabb kitüntetése egy minden tekintetben kiváló katoná nagy érdemeit honorálja. — A Katonai Rendeleti Közlöny egy másik száma jelenti, hogy a király József Imre dr-nak, a 33. gyalogezred tartalékos hadnagyának az ellenséggel szemben való vitéz és önreládozó magatartása elismeréséül az arany katonai érdemkeresztet a vitézségi érem szíjával adományozta.

Két évvel ezelőtt december 22-én.

(Egy fogságba került honvédtiszttel csodálatos tetteire.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

1914 december 22-én délelőtt Rozanci mellett a szerbek hevesen bombázták állásainkat, mindazáltal több támadásukat teljesen visszavertük és csak akkor üritettük ki lassanként az állásainkat, amikor ezt magasabb parancs rendelkezései el.

Annak a csapatnak, amely utolsóként maradt az ellenséggel szemben, Halász Sándor, aradi származású, a 4. honvédezdredben szolgáló főhadnagy volt a parancsnoka. Súlyosan megsebesült a mellén s azonfelül eltorított a kulcsosontja. Megpróbálkoztak vele, hogy hátra szállítsák, ez azonban nem sikerült, mert akkorra az ellenség már bekerítette a század balszárnyát.

A szerbek kirabolták a magával ténhetetlen tisztet, egyelőre otthagyták a földön, később hordágyon Lazareovába vitték s még később vasuton Úszkúbbe szállították. Tíz hónapot töltött el Halász főhadnagy a hadifogságban s október 22-én, midőn a bolgárok benyomultak a városba, nyomban átvette a visszamaradt foglyok felett való parancsnokságot. A nagy tetterű tisztnek néhány rövid héten belül sikerült nem csupán a megszabadult beteg és egészséges katonákról gondoskodni, hanem nagy érdemeket szerezett az által, hogy a különböző helyeken szétszórta katonáinkat lassan-lassan összeszedte s minden tekintetben rendezte őket. Erre vonatkozik az alább következő jelentés. Előre kell bocsátani, hogy Halász főhadnagy és a fogoly legénység — részben mint sebesültek s részben mint ápolók — egy angol nőnek, Lady Pagetnek szerb felügyelet alá helyezett kórházában voltak elszállásolva. Ennek az asszonynak mindennemű tevékenykedése megfelelt a hágai egyezmény követelményeinek, amit ellenségeink ma szokásos hadvezetése mellett különösen ki kell emelnünk.

Jelentés

Azokról a tevékenységről, melyet a szerb fogságból való kiszabadulásunk után 1915. október 22-étől 1916. január 3-ig kifejtettünk.

1915. október 22-én a bolgár hadsereg Úszkúbból elfoglalta. E fegyvertény következtében mi megszabadultunk a hadifogságtól.

Helyzetjelentés október 23-áról.

Tisztállomány: Halász Sándor a m. kir. 4. honvédegyalozezred főhadnagya, Herkner János, a 92. gyalogezred tábori lelkésze és Wild Sándor dr., a 29. honvédegyalozezred segédorvos helyettese.

Legénységi állomány:

a Lady Paget kórházában:

egészséges ember (ápolói beosztásban) — — — —	314
beteg és rokkant — — — —	121
Osszesen — — — —	435

Bardovácban (Úszkúbtól 6 kilométernyire):

egészséges — — — —	79
beteg és rokkant — — — —	209
Osszesen — — — —	288

Valamennyi visszamaradt együtt 723 ember.

Allapot: A Lady Paget-kórházban levő egészséges katonákat a Lady közbenjárására a szerbek nem hurcolták magukkal Albániába, hogy a kórház ne maradjon ápolók nélkül. Ebben a kórházban egyébként úgy az ápolószemélyzet, mint a betegek a legnagyobb mértékben kielégítő ápolásban és ellátásban részesültek.

A Bardovácban visszamaradt legénységnek azonban sürgős szüksége volt mindenre, mivel már hat nap óta minden eleség nélkül maradtak.

Intézkedés és szervezkedés.

a) A parancsnokság átvétele.

1915. október 22-én éjjel a bolgárok bevonulása után, mint egyetlen csapattiszt, én vettem át az ottmaradt hadifoglyaink felett való parancsnokságot s tisztemet a következőképpen láttam el: Még 22-én éjjel megalakítottam a

törzskart. A segédtsízi állást Herkner tábori lelkész vette át. Kiváló és önteláldozó szolgálatairól más helyen fogok megemlékezni. Az orvosi teendőik végzésére Wild dr-t jelöltem ki. Saját pénzünket összeraktuk és intézkedtünk, hogy a Bardovácban levő embereink már másnap reggel ennivalót kapjanak.

b) Elszállásolás.

Mivel a bolgár csapatok nyomban hozzáláttak az ellenség üldözéséhez és a várost elhagyták, az „U Csumat” kaszárnyát október 23-án önkéntesül a megszabadított katonák gyűjtőhelyének jelentettem ki. Ezt az intézkedésemet később a bolgárok sem kifogásolták.

Még ugyanazon a napon délelőtt Bardovácba mentünk át és azokat a katonákat, akik menetelni tudtak, a városba küldtük onnan. Ami pedig a gyaloglásra képteleneket illeti, arra kértm Paget Ladyt, hogy ezeket automobilon szállítsa át az U-Csumatba, amit ő készségesen meg is tett, sőt azonfelül ennivalót is küldött a lábadozóknak.

24-én tehát Bardovából már minden át volt szállítva a városba, illetve a kaszárnyába.

A Lady Paget-kórház legénysége.

314 egészséges ember a kórházban maradt és az ápolói szolgálatot látta el. Mivel pedig az úszkúbi eséta után igen sok bolgár katonát került ebbe a kórházba, ezek a bolgár katonák szintén csak a mi ápolóinkra voltak rántva. Herkner tábori lelkész ur és én naponta a kórházba mentünk. En rapportot tartottam, a lelkész ur pedig fölkereste a betegeket s arra törekedett, hogy jó szóval és tettel is hasson rájuk. Ennek aztán az lett a következménye, hogy rövid időn belül teljes rend és fegyelem uralkodott ugy a kórház épületében, mint a legénység körében. A bolgár kórházparancsnokság, ugyszintén az angolok is csak a legnagyobb dícséret hangján beszéltek az osztrák-magyar hadsereg fegyelmességéről. Legénységünk szíves készséggel és nagy önteláldozással teljesítette kötelességét, annyira, hogy a kórház parancsnoksága nem győzte eléggé hangoztatni elismerését és hálaát.

Jelentés szófiai követségünknek.

Segítséget kérünk.

24-én megszabadulásunkról táviratban értesítettem szófiai követségünket s egyuttal arra kértm a követséget, hogy a katonák és civil-internáltak támogatására a megfelelő pénzösszeggel egyutt küldjön ki hozzánk egy teljhatalmu megbízottat. November 6-án meg is érkezett hozzánk Haas Walter szófiai alkonzul, aki ettől kezdve kívánságunk szerint pénzt adott nekünk. (Az erről szóló számlát mellékelve csatolom.)

November 15-én Haas alkonzul utján Laxa ezredes katonai attasétól azt a távirati parancsot kaptam, hogy vegyem át a volt hadifoglyok gyűjtőhelye fölött való parancsnokságot.

November 3-án arra kértm a bolgár katonai parancsnokságot, tegyen intézkedéseket, hogy mindazokat az osztrák-magyar katonákat, akiket a bolgárok előnyomulásuk közben felszabadítottak, irányítsák utnak az úszkúbi osztrák-magyar parancsnokságra. November közepéig csak kisebb csoportok érkeztek Albánia felől, november közepén és decemberben azonban nagy tömegekben tödültek a menekültek, valóban iszonyatos állapotban.

A katonák visszatelepítése.

Mivel az U-Csumat kaszárnya csak mintegy 600—700 embert tudott befogadni, december közepéig pedig mintegy 1300 ember verődött össze, kénytelenek voltunk hozzálátai, hogy a rossz közlekedési viszonyok ellenére is hozzákezdjünk a katonák visszatelepítéséhez. Az első szállítmány — 254 ember — december 15-én indult el. Breveanától Nisig (50 km.)

azonban gyalog kellett menniök, mivel ezen a részen még nem volt helyreállítva az utat. Ezzel az első szállítmánnyal csakis azok indulhattak utnak, akiknek félig-meddig jobb ruhája és cipője volt. Január 3-ig, addig az ideig tehát, amíg én parancsnok voltam, 1500 embert indítottam hazafelé ilyen módon.

A mintegy 700 főnyi még hátra maradt embert a január 10-eke táján Csaska őrnagy parancsnoksága alatt odaérkezett egészségügyi szakasz látta el ruhával és szállíttatta el a hazába.

A tisztaságra és az egészségügyi állapotra mindig igen nagy gondot fordítottunk. A kaszárnya helyiségeit több ízben fertőtlenítettük s ezáltal elérjük, hogy a kaszárnyában egyetlen haláleset sem fordult elő és a naponként érkező emberek aránylag rövid idő alatt ismét magukhoz térhettek.

Lady Paget tevékenykedése.

Lady Pagetnek és különítményének arról a munkájától, amelyben bennünket mindenkor a legnagyobb mértékben részesített, a következőket jelenthetem:

A Lady Paget különítménye meg a szerb uralom idejében is olyan határozottan támogatott bennünket, hogy csak ennek a támogatásnak lehetett köszönni, ha katonáink között még több áldozata nem lett a ragados betegségeknek, mint amennyi a valóságban volt. Kórházában állandóan mintegy 70 katonánkat ápolta, aki pedig már fölépült, annak ételméről gondoskodott, s tiszta ruhával és jó cipővel ellátva a foglyotáborba küldte. Kórházának ápoló személyzete kizáróan a mi katonáinkból állott, akik ott kitünő ellátásban és szállásban részesültek. Ellátta őket tiszta lehnemével, jó ruhával és cipővel. Lady Paget fölkereste a foglyotáborainkat is, mert az volt a törekvése, hogy a szerbeket emberi bánásmódra bírja rá a mieinkkel szemben. Ez a bolgy volt az egész misszióának a lelke, s hatalmasan támogatták emberfeletti munkájában a titkárai is: Mr. Cesar Davies, T. E. Milligan Grundy. Megszabadulásunk után is tovább dolgozott értünk, a nélkül pedig, hogy ezt megkívántuk volna tőle. Kérésünkre átengedte nekünk a maga egészségügyi memókeit, akik aztán fertőtlenítették a kaszárnyánkat. Ebben a kurta jelentésben azonban teljesen lehetetlen felsorolni azt a számtalan jóságot, amit mi értünk ez az urnó 1811.

Ferdinánd király szemléje.

December 15-én, mikor az első szállítmány bewagonirozáshoz készen állt a pályaudvaron, véletlenül Ferdinánd bolgár király is odaérkezett egy különvonaton. Megszemlélte az állomást s azután odajött a mi oszlopban álló katonáinkhoz is. Jól megnézte a legénységet, átvette a jelentésemet, melegen érdeklődött a legénység helyzete iránt, dícsérte a katonák magatartásukat s nagy meglepődését nyilvánította a fölött, hogy az emberek oly jó állapotban s a körülményekhez képest tisztességesen táplálva voltak. Öfelsége kijelentette még, gondja lesz rá, hogy az Úszkúbben maradt többi emberünket továbbra is támogassák a bolgár hatóságok.

1916. január 3-án végül Rodich báró őrnagy ur átvette tőlem az úszkúbi volt hadifoglyok felett való parancsnokságot. De mivel ő egy ilyen sokoldalú tevékenységgel járó parancsnokság mindentelö ágába egyelőre nem volt bevezetve, arra kért, hogy addig is, míg valamennyi katonánkat elszállíthatjuk, legyen a segítségére. Így maradtam Úszkúbben január 16-ig. A következő napon Herkner tisztelendő urral Szófiába indultam, ahol azt a parancsot kaptam, jelentéssel végett utazzam Bécsbe.

A hadikötvény ép oly biztos, mint

a pénz. Mindkettőnek értéke az állam hitelképességén és gazdasági erején sarkallik. Csakhogy az otthon tartott pénz gyümölcsöztenlenül hever, míg a hadikötvény hat százaléknál nagyobb kamatot hoz!

Amiről a mai Höfer beszél.

(Öszeomlott orosz rohamok Mestecanescinél.)

— Saját tudósítónk telefonjelentése. —

A sajtóhadiszállásról jelentik:

A német katonák továbbították a magyar bajtársaknak; a központi hatalmak legyőzhetetlenség tudatában felkínálták az ellenségnek a békét. Rövidesen aztán a mi hurránkat az átellenben fekvő orosz árok sokszoros örömruditása multa felül. De ha az oroszok azt hitték, hogy a mi békeajánlatunkkal a mi lövészárkainkba a béke hangulat is beköltözött, csakhamar ennek az ellenkezőjéről győződhetek meg, míhelyt utolsó erőfeszítésükkel, támadásra készültek. Az ellenséges támadás ezuttal is a Tatár-szoros északi szakasza ellen irányult, ahol a német állás előterét négy visszautasított roham után, beborították az orosz holttestek.

A Tatár-szoroson keresztül orosz gránátok igyekeznek a körösmezői pályaudvar felé, anélkül, hogy eltalálnák. Smotrez, Baba, Ludova és Gura Rucada, ahol keletporoszországi gránátosok őrzik a határt, bevehetetlenek maradnak az ellenség előtt. Kirlibaba felett az oroszok ismét áttörést kísérelnek meg ugyanazon a helyen, ahol már az előző héten megpróbálták. Császári és királyi tüzérség kartácsal csap közéjük és szétszórja az, újra felkészült csapatokat, mielőtt még előbbre jutnának. A kárpáti csata gőcspontja azonban mindvégig a Jakobenit és Dornavatra közötti hegylánc marad, különösen a Mestecanesci magaslati átjáró. Osztrák-magyar repülők megállapítják, hogy ezen a szakaszon harminc ellenséges üteg van felállítva. Az orosz tüzérek napokig kipróbálják az egyes ütegeket, amíg adott parancsra azután valamennyien dühöngő pergő tüzet nyitnak a szoros ellen. Dél felé az ellenséges tábori ágyuk, zárótüzet adnak az osztrákok és magyarok szétlőtt árcai mögé és ugyanezen idő alatt a rohamra beállított három hadosztály első rajvonalai előre törnek az erdőből, hogy megmásszák a hegyet. A mi tüzérségünk tüzkörében összeomlik az egyik sor a másik után. Csak mikor a sötétség is segítségükre jön, nyomulnak be újabb rohamoszlopok egyes árok részekbe, melyekért most egész éjszaka folyik a harc. Pap ezredes népfelkelői és honvédei apránként elűzik a betolakodókat, a nyert területről, habár az ellenség háromszoros, néhol tizszeres túlerőben van. Különösen makacs harc folyik egy ötven lépés mélységű támaszpontért, amelynek torkát a mieink visszafoglalják, míg az ellenség egy hátsó részébe állapodik meg. Mire szürkülni kezd, Mestecanesci védői ismét szilárdan kezükben tartják az egész terepet, kivéve egy háromszáz lépés hosszúságú árok-részt. Eme harc folyamán az ellenséges tüzérség Jakobenit és Dornavatrát vette tűz alá, mert azt hitte, hogy ott vannak a tartalékaink és nagy orosz erők este három hiába való rohamot intéztek a „Bajor hegyre” átkeresztelt Betnarierul ellen, Dornavatra felett.

Harmadnap az ellenség megkísérelte, hogy a mestecanesci vasúti alagutat hatalmába kerítse.

A pokoli sötétségű alagutban közelharora került a sor és csak a fellobbanó kézigranátok tüze világítja meg ennek a dantei jelenetnek letolyását egy-egy pillanatra. Kizetve az alagutból az oroszok újra megtámadták az egész támaszpontot az alagut és a Mestecanesci út között és különösen a hágón vezető út felett fekvő támaszpontnál akarnak minden erővel áttörni. A cs. és kir. tüzérség visszakergeti

őket. Másfél orosz ezred éket akar verni a völgy záró csapatok állásába, de késő éjszaka ezeknek is meg kell állniuk és oldalogó ellentámadásunk kiinduló állásukba dobják őket vissza. Másnap éjszaka éjtél után egy órakor az oroszok rajtaütést kíséreltek meg. Tüzérségi előkészítés nélkül rajvonalai a mestecanesci állásaink elé lopóznak, de az osztrák-magyar tábori őrség észreveszi őket és a fellármázott védők visszaverik. Azonnal megindítja a harminc ellenséges üteg a tömegtüzelést és elorgáz gránátjai a mi embereinket megköhögtetik és eibödtik. Mára a gázaiarcnak csakhamar magukhoz térnek, frissek, harora készek, amire a második rohamhullám előretör. Csak reggel hét órakor a második sikertelen támadás után vonul vissza véglegesen az ellenség. Százhuszonegy fogoly, nyolc különféle ezredhez tartozik, ami annak a kétségtelen bizonyítéka, hogy az orosz parancsnok utolsó tartalékait szedte össze.

Ez az érvágás Kaledin tábornok nyolcadik hadseregeit ellankasztotta. Osztrák-magyar járőrök és német üldöző vadászok nem hagyják öt békében és merész portyázással állandóan nyugtalanítják a kimerült orosz csapatokat. Az idő is megváltozott és a hetek óta tartó havazás után most az Erdős-Kárpátokban enyhe napos, velősárga karácsonyi az időjárás. Katonáink különös reménységgel készülnek az ünnepre, amely most valóságos tavaszi hangulatot készül yarázsolni a lövészárkokba is.

MOZGOKEP SZÍNHÁZ.

* **Suzuki Marica — Bogdan Stimoff.** (Háborus dráma az Urániában.) A háboru termelte a úgy nevezett háborus slágereket, melyek közül már számos első rangú attrakciót mutatott be a színház. Most egy olyan hadi film van soron, mely legelsőrangú művész szereplőkkel játszik s a melynek az a nevezetessége, hogy Ferdinánd bolgár király családjával közre működik benne. Ez a film, a melyet József főherceg udvarában olyan nagy sikerrel mutattak be, s mely diadallal járta be a szövetséges államok minden városát. A film részben Bukarestben, részben Bécsben, részben Budapesten játszik és mindenütt korbü és örök becsü jelenetekben örökíti meg a magyar-bolgár fegyverbarátságot. Érdekes és izgalmas, finom és művészi minden jelenete, hiszen arra van hivatva a film, hogy megörökítse azt a barátságot és rokonszenvet, mely a magyar nemzetet a bolgárokhöz fűzi. A közönség eddig is meleg érzéssel és kitüntető szeretettel tapsolt a film kiváló művészeinek és a már történt nagyarányu előjegyzés azt bizonyítja, hogy a siker olyan tökéletes volt, mint akár csak a többi nagy világvárosban. — **Homunculus II.** az Uránia legközelebbi szenzációja. 5

* **Eg a cirkusz.** (Nagy artista-dráma az Apollóban.) Ma este mutatta be az Apolló-színház új műsorát, amely több eseményszámba menő filmből áll. Az új műsorból kimagaslik az „Eg a cirkusz” című artista-dráma, amely ebben a zsánerekben a legjobb képek közé tartozik. Az érdekesítő mesészöveg lekötö teljesen a néző figyelmét, amelyet még fokoznak a cirkuszban előadott artista-produkciók. Ezek a produkciók különösképpen is elragadtatást váltanak ki, oly eredetiek és vakmerők. A dráma izgalmas csúcspontját éri a cirkusz égésénél, amelyet visszafójtott lélekzettel tudunk csak végignézni. A publikám, amely da-

cára az ünnepelőtti időknek, zsúfolásig megtöltötte a nézőteret, nagy elragadtatással nyilatkozott a fenomenális képről. Anna Müller Link, a mozi legjobb és leggroteszkebb komikája is szerepel az Apolló új műsorán s könnyekig kacagtatja a nézőpublikumot. Még több rövidebb, de igen értékes mellékkép egészíti ki az új műsort, amely még pénteken kerül vetítésre.

A kávéházi, vendéglői és szállodai női alkalmazottak fix fizetése.

(Aradi javaslat a miniszteriumban.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Sokat emlegetett társadalmi kérdésben tartott ma délután szakértekezletet az aradi kereskedelmi és iparkamara a kereskedelmi miniszter leirata alapján. A kormány ugyanis — mint azt megirtuk — a prostitúció terjedésének megakadályozása céljából rendeletileg akarja szabályozni a vendéglők, szállodák, kávéházak, kávécsarnokok, kocsimák és kifőzők női alkalmazottainak anyagi helyzetét.

A belügyminiszteriumhoz beérkezett hatósági jelentések alapján megállapítást nyert, hogy a prostitúció terjedése jórészt ezeknek a női alkalmazottaknak rendezetlen anyagi helyzetével függ össze. Ezek az alkalmazottak olyan csekély fizetést kapnak, hogy kénytelenek meg nem engedett eszközökhöz folyamodni, ezzel veszélyeztetve a közegészséget. A kereskedelmi miniszter arról értesítette a kamarát, hogy rendeletileg akarja szabályozni eme női alkalmazottak munkaadójukhoz való jogviszonyát és szociális helyzetét. Mielőtt a rendeletet kibocsátaná, meg akarja hallgatni a kamarák véleményét, a kamarák viszont kériék ki ez ügyben az összes érdekelték tanácsait, információit. E miniszteri leirat alapján ma délután 4 órakor tartotta meg a kamara szakértekezletét Varjassy Lajos dr. főtitkár elnöklésével. A miniszteri leiratot Bolgár Lajos segédtitkár ismertette, amely után Green Nándor rendőrfőkapitány rámutatott arra, hogy a kormány eme fontos intézkedése az aradi rendőrség egyik nemrég készült felterjesztésére vezethető vissza.

— En még a mult esztendőben — mondta a főkapitány — arra a meggyőződésre jutottam, hogy a prostitúció megállítására vonatkozó különböző hatósági rendeletek nem vezetnek célhoz és ez a kérdés csak úgy rendezhető, ha kormányhatóságilag állapítják meg a kávéházak és hasonló üzletek női alkalmazottainak fix fizetését. Ilyen értelmű felterjesztést intéztünk a belügyminiszterhez és ugyáltszik, a miniszteriumban elfogadták ideánkat. A magam részéről természetesen a legnagyobb köszöggel állok a kamara ez irányu működésének segítőeszközéül és mindent elkövetek a kérdés helyes megoldása érdekében.

A vitában résztvettek: Braun Gusztáv az aradi kávécsok és vendéglősök ipartársulatának elnöke, Bittner Róbert helyettes rendőrfőkapitány, Sótály György, az ipartestület titkára és még számosan. Az értekezleten olyan vélemény alakult ki, hogy az említett üzletek női alkalmazottainak helyzetén változtatni kell és a rendelet kibocsátását javasolni fogják a miniszternek. Javasolják, hogy a városok területén olyan bizottságok alakítsanak, amelyek időről-időre állapítsák meg e női alkalmazottak rendes megélhetését biztosító minimális fix fizetéseket. Ez a bizottság a főkapitány, illetve főszolgabíró elnöklése alatt a helyi közigazgatási hatóság, a kereskedelmi és iparkamara, az ipartársulat, a munkásbiztosító pénztár igazgatóságának munkás-küldötteiből alakulna és határozatát az elsőfoku közigazgatási hatóság hajtana végre. Javasolja az értekezlet, hogy a miniszter ennek a bérmegállapító bizottságnak minél szélesebb körű jogokat biztosítson és joga legyen a bizottságnak fellépni az olyan üzlettulajdonosok ellen, akik visszaélve női alkalmazottuk védtelen helyzetével, a könnyelmű életre kényszerítik őket.

Nem vágja utját a további tárgyalásnak az entente válasza.

(Elutasítás a látszat kedvéért.)

— Saját tudósítók telefonjelentése. —

Londonból jelentik: A Westminster Gazette írja: Az ellenség Lloyd George választát ne tekintse kategórikus vonakodásnak és olyannak, mintha irtoznék a békeajánlat tárgyalásától. Hiszen engesztelékeny feleletet arra a javaslatra, amelyet Németország tett, egyszerre nem is adhat az entente. Németországon van a sor, hogy ha már rálépett a kezdeményezés útjára, újabb javaslatot tegyen.

A „New Rotterdamscher Courant“ Lloyd George beszédéről a következőket írja: Az entente jegyzékében kénytelen választ adni a német békeajánlatra. A válasz, bármily köntösből is jelenik meg, kell hogy olyan magvat tartalmazzon, amely megadja az entente választát. Az entente talán jegyzékének — hogy Németország ne arathasson diplomáciai győzelmet — oly formát ad, hogy válasza csak vonakodás lehet, de meg mindig megmaradjon a reménynek egy kis szikrája.

A Pester Lloydnak jelentik Berlnből: Lloyd George beszédének alapgondolata az, hogy Németországnak akceptálni kell azokat a feltételeket, amelyeket az angol államterfiak és főleg Asquith eddig hangoztattak. Ez pedig nem más, mint a háború előtti állapotok teljes helyreállítása, teljes kártalanítás a háború pusztításaiért és biztosíték a jövőre vonatkozólag. Az angol államterfiak abból indulnak ki, hogy Németország és a monarchia veszélyeztették a békét. Saját népeiknek sem merészlik bevallani, hogy hogyan keletkezett a világháború és hogy miként gondolják el an-

nak végét. Bizonyosra vehetjük, hogyha most eredménytelen marad felszólításunk és ha ellenfeleink nem hajlandók most velünk leülni a zöld asztalhoz, amely azonban bizonyos, hogy a felhívás nem marad csupán elveszett kiáltás. A történelem megállapíthatja, hogy a felelőség az entente-ot terheli.

A londoni sajtó egyöntetűen megállapítja, hogy az entente államok felelős államterfiak egyformán elutasító álláspontra helyezkedtek ugyan a német békejavaslatával szemben, de a jegyzék a népben mégis mély hatást keltett. Azért késtek a visszautasítással, mert meg akarták találni az erre legmegfelelőbb módot, miután bizonyosra veszik hadihelyzetük megjavulását. Még ha csupán kisebb sikereket is érnek el, akkor is lényegesen megkönnyítik Angliának és szövetségeseinek helyzetét a béketárgyalásoknál. A sajtó megkísérli a németek ismeretlen békefeltételeit, mint elfogadhatatlan borzalmas feltételeket feltüntetni, azonban kénytelen bevallani, hogy a *bekemozgatott hívei napról-napra szaporodnak.*

A London Magazineban Churchill volt tengerészeti miniszter megállapítja, hogy a német hadsereg ma sokkalta hatalmasabb és nagyobb, mint a háború előtt volt. Kétségtelen, hogy Németország hatalmas hadseregét az egész jövő éven át is szakadatlan tevékenységben tartja. Végül megállapítja, hogy ami ma nem sikerült, az később sem, sohasem sikerülhet.

gyan mecénás vagy — hadseregszállító, aki segít ezen a lehetetlen, ... állapotban. Valami megoldást mindenestre kell nemcsak keresni, de — találni is.

Amilyen nagy volt az örööm, amikor a magyar Himnusz lélekemelő hangjait hallottam a világ egyik legnagyobb városában, annyira tájékozott érzést váltott ki belőlem a magyar tanszék mostoha anyagi ellátottsága.

Striegl. F. József.

Aradi nők alapítványa Zita királyné koronázásakor

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

„Mint oldott kőve“ — hull az emberi-kalász. A dús maggal telt kalászkok a az ég vi-rágba szökkentek között: dusan arat a végzet villámoló kaszája. A magyar föld termette őket — azért fáj nekünk annyira a korai élet-aratás, De épen azért kétszeres gond és százszoros kötelesség nehezedik reánk: a magyar faj fejlődésképeességének és erejének a megóvása. Meg kell mentenünk minden megfogant és bimbóba érő magyar életet. Nem szabad elveszteni egyet sem. Soha nem volt — reánk nézve — annyira életkérdés ez, mint most. Ezt a gondolatot akarja megvalósítani Aradon Kintzig Jánosné, főispánunk szép lelkű hitvese. Gyöngéd gondolattal a szegény asszonyok ágyaihoz közeledik, ahol ápolás hiánya és az elégtelen táplálkozás miatt szokott elpusztulni annyi erős és boldogságot jelentő gyermek.

Ez a gondolat már ma, felvetésének napján, széles körben keltett örömdetes visszhangot. Ennek ad gyönyörű és tartalmas sorokban kifejezést az aradi társadalom egyik kiáló tagja, minden humanus mozgalom istápolója, a Népiroda vezetője, Halász Jenő az itt közölt levelben:

Méltóságos Kintzig Jánosné urasszonyoknak.

Méltóságos Asszonyom!

A legenda szerint a Megváltó kinszenvedésének keresztjét nyárfából faragták s azért reszket a nyárfalevél, mert érzi az Istenember szenvedéseit.

A milliók életét pusztító szörnyűséges vérzivatar keresztire feszítette az anyaság megszentelt érzését és annak kinszenvedésére megrezgett az „Anyának“ szíve.

E rezgés nyomán sikolt fel méltóságos Asszonyom a „Teremtés“ mélységeken szenvedő hőseinek védelmére, — akik szintén a Halállal játszanak — s hiszem, szózata széles hullámgyűrűt vet, amely nemesak az új élet értékének tudatára ébredő női szívek mélyéig hat el, de megdöngeti büszkén magasba nyuló tornyunk eddig áthatolhatlan kapuját is.

Gyötrő lelki kínok megnyihülésével sietek méltóságos Asszonyomhoz leróni ezer és ezer névtelen anya nevében a mélységeken érzett hálát és ezer és ezer új élet nevében megköszönni az új életnek lehetőségét.

Gondolata, méltóságos Asszonyom, forró nemes érzésektől izzó szívének keresztül röppent a magasba s a pillanat szívtárcsájában messze ezer mértföldeket fut be, hogy megismerjék, felismerjék és értékeljék az „Anyaság“-nak fenséges gondolatát és érzését.

A sors kedvezése részesítse méltóságos Asszonyomat az eredményes siker láttán fakadó legtisztább boldogságban.

Mélységes igaz nagyrabecsülését tiszteletteljes hódolattal fejezi ki Halász Jenő.

A magasatos célra adományokat elfogad a városi főispáni hivatal, ahol már ma történetek adakozások.

Kölcsey Himnusza a berlini egyetemen.

Magyar irodalomtörténeti órán.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Magyar embernek fölemelő érzés, amikor az óriási berlini embertengerben egy kis szigetre bukkan, ahol a magyar nyelvet és irodalmat tudományosan művelik. A Friedrich Wilhelms-Universität, a berlini tudományegyetem, e hely. Feszült kíváncsisággal vártam, míg belép a terembe a magyar nyelv és irodalom tanára: Gragger Róbert dr. Addig is megismerkedtem a hallgatóival. Nyolean voltak. Kettő közülök: hölgyek. Fiatallal diákias asszony az egyik, aki ép Katona Bánk bánjának a német fordításában böngészett, javakorabeli asszony a másik, akinek a hajában már itt-ott megcsillan az ezüst, amit vagy a kor, vagy az élet gondjai szőttek bele. A férfiak rendes korbelt, bizonyára katonai szolgálatra alkalmatlan egyetemi hallgatók.

Gragger Róbert dr. a berlini egyetemen a magyar nyelvészet és irodalom tanára, még egészen fiatal ember. Talán harminc esztendő. Mikor megszólalt németül, mindjárt megéreztem a kiejtésén a magyarországi németet. Nyelvtanilag kifogástalan németességgel beszél, de a hangszínezése kissé magyaros. Az óra anyaga: Kölcsey Ferenc. Mikor a tanár a nevet kiejti, mindjárt fel is írja a táblára, a mint minden magyar nevet följegyez. Különösen

hosszan időzik el Kölcsey Himnusznál, melyet előző német fordításban fel is olvas, miközben annyira nekilendül, hogy szavainak is beillik.

Az idők mely változása! A Spree-menti alma-mater falai visszhangzanak a magyar Himnusz üzzel szavalt ritmusaitól. Tehát mégis csak vagyunk valakik! Mégis csak lettünk valakik!

Az óra végén bemutatkozom Gragger dr.-nak s megtudom tőle, hogy ebben a félévben a kollegiumai:

Magyar irodalomtörténet, heti 2 óra, hallgatóinak a száma 4. Magyar nyelvészet, heti 2 óra, 14 hallgatóval. Magyar szeminárium gyakorlatok, heti 2 óra 12 hallgatóval.

A magyar nyelv külön megbecsülése, hogy előadója nem rektor, mint a többi idegen nyelvűeké, hanem rendkívüli tanár. A szeminárium gyakorlatok eredményessége azonban fölötté problematikusnak látszik. A porosz királyi kormány mindössze 200 márkával dotálja a szemináriumhoz föltétlen szükséges könyvtárt. A nyelvgyakorlásokhoz szükséges legtöbb könyvet a tanár a saját zsebéből önkéntelen beszerezni, amint a szeminárium butorzatának a költsége is onnan került ki. Hát ez lehetetlen állapot. Ezen valahogy segíteni kell s ha másképp nem, társadalmi uton kell összegyűjteni azt a pár ezer koronát, amiből a berlini egyetem magyar szemináriumának a kiadásai fedezhetők. Vagy talán akad egy bőkezű ma-

HIREK.

Koronázási emlékünnap Aradon.

(Ezer szegény család kap hust.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Pár nappal ezelőtt az Aradi Közlöny vette fel az ideát, hogy a város vezetőségének emlékeztetésképp kell tennie a király koronázásának napját. Az eszme, örömmel jelenthetjük, a megvalósulás stádiumába jutott: Kovács Vince kulturatanácsos kidolgozta az ünnepélyek programját s a város tanácsa mai ülése elé terjesztette, mely azt elfogadta:

A program szerint az ünnepély három részből fog állni. A város vezetősége felkéri a hitfelekezeti testeket, hogy a koronázás órájában templomukban hálaadó istentiszteletet tartsanak. Megkeresi egyúttal a tanács a város törvényhatósági bizottsági tagjait, hogy a különböző templomokban megtartandó istentiszteleteken jelenjenek meg. Az istentiszteletek délelőtt tíz órakor lesznek.

A koronázás napján, délelőtt tizenegy órakor a kulturpalota nagytermében nagy díszünnepély lesz, amelynek programja a következő:

A város polgármester helyettese megnyitja az ünnepélyt.

A házi zene karja egy korált (egyházi zene) fog előadni, amelynek utolsó akkordjai átmenetet alkotnak a Himnuszba, amit a zenekar kísérete mellett 300 ifjú fog énekelni Szántó Péter tanár vezetésével.

Grallertné-Martini Hilda egy alkalmi prólogját Kesztlerné-Kápolnay Juliska színművésznő szavalja.

A nap jelentőségét Zombory Andor főreáliskolai tanár, az Aradi Közlöny munkatársa fogja méltatni.

Végül a katonazenekar a Rákóczy-indulót játsza el.

A tanács kimondotta, hogy az ünnepélyekre külön meghívókat nem fognak kibocsátani, hanem a lapok útján hívja meg arra a közönséget. Elfogadta a tanács a kulturatanácsnak azt a javaslatát is, hogy a koronázás napján 800—1000 szegény család hussal láttassék el. A kapitányi hivatal a szegény családok összeírását már meg is kezdte és december 29-én és 30-án a Thököly-téren levő városi husszéknében fogják az 1000 kilogramm hust a város szegényei között szétosztani. Aki igényt tart rá, az jelentkezék Hoffmann Győző rendőrhadnagyánál.

LEGIJABB.

Reggel 3 órakor érkezett telefonjelentés.

Anglia még tárgyal szövetségeseivel.

Lugano. A Stefani-ügynökség jelenteti: Sassonov volt orosz külügyminiszter az orosz főhadiszállásra utazott.

Berlin. A Vossische Zeitungnak jelentik Amsterdamból: Londoni megbízható forrás szerint az angol kormány december 19-én közölte az entente hatalmak többi államaival, a központiak békejavaslatára adandó válaszában a válaszát azzal a felkéréssel, hogy válaszaikat és megjegyzéseiket december huszonekötig vele közöljék.

Bécsből jelentik: A Wiener Zeitung hivatalos részében a miniszteri kinevezések közlése után ezt írja: Komoly időben bízták meg a kormányt az ügyek vezetésével. A teljesen alkotmányos állapotok helyreállítása, az ehhez szükséges előfeltételek megteremtése, a parlamenthez vivő út egyengetése alkotják majd a kormány legfőbb célját. A legközelebbi feladatai közé tartozik a monarchia két állama között való gazdasági viszonyra vonatkozó szerződés megkötése, a német birodalommal való szorosabb gazdasági viszonyok egyengetése. A parlamentben az e kérdésekkel kapcsolatos ügyeket, valamint a más államokkal kötendő kereskedelmi szerződéseket annak

idején hozzájárulás végett elő fogja terjesztetni. Ausztria politikai és gazdasági konszolidálása, az államban lakó összes nemzetiségek erájének egyesítése, nagy szociális feladatok megoldása, amelyek a háború folytán lényegesen megszorodtak, jelentőség tekintetében megnövekedtek, a népnevelés kifejtése, az állami gazdálkodásnak a háború következtében szükségessé vált újraelakítása, a háború sebeit gyógyítása, az elpusztult javak újjáépítése a kormányt és a parlamentet legnagyobb feladatok elé állítja. A derék, a haza védelméért küzdő harcosainkról és hátramaradt családtagjairól gondoskodni a kormány szent kötelessége.

Brusszilov vissza akarja foglalni Romániát.

— Saját tudósítók telefonjelentése. —

A Daily Chronicle-nek jelentik az orosz főhadiszállásról: Braila és Galac megkezdett körítését beszüntették. Az orosz hadsereg a megerősített két várost megszállotta és előkészületeket tesz az ellenállásra.

Az orosz hadsereg befejezte előkészületeit az új offenzívára. A félig feladott Szereth-vonalat a legvégsőkig védeni fogják, habár a Moldva oldalról valószínűleg várható a központi hatalmak oldal offenzívája. Az orosz sajtó előkészíti a közönséget arra, hogy Brusszilov nagy offenzívát tervez Románia visszafoglalására.

— Atvonuló katonák karácsonya. Mint a háború két karácsonya alkalmából, úgy most is karácsonyfa-ünnepélyt rendez a katonai vasúti parancsnokság ama vitézeinknek, akiket az aradi vasútállomáson ér a szent este. Eddig is az aradi közönség nemesszívű áldozatkészsége tette lehetővé a magasztos ünnepély megtartását és bizonyos, hogy ezúttal sem feledkezik meg az aradi polgárság azokról a hősookról, akik családjuktól távol, messze idegenben, csak a karácsonyfa gyertyájának lángjánál találhatnak melegre. A karácsonyfa szánt mindenféle adományt hálaosan fogad a katonai vasúti állomásparancsnokság.

— Hivatalos tél. A mindentudó kalendárium szerint ma kezdődött meg a hivatalos tél. Ma kergette el a hervadó Osz anyókat a hosszú szakálú, bárányszerű kucsmás, nagy csizmájú, hóval, zuzmarával belepett Tél apó. A mindentudó kalendárium ugylátszik — szokásaitól eltérőleg — nem tévedett az idén. Mert ha havat és zuzmarát nem is hozott, annál inkább hideget, amely igazán csak a mai napon köszöntött be. Meg is látszott a város arcán egyszerűbe. A nedves napok szobáik rejtekébe zárták a járóelődket, a mai hideg kihozta őket az utcákra, az egészséges friss levegőre. Különösen a hölgyek jártak elől jó példával. A kis prémes bundácskák egész sora vonult fel a mai korzóra, mintha eleven szemű tulajdonosaik csak az első teljesen hideg napra vártak volna. Tulán várták is. Csak az arcuk látszik ki a prémekek közül, amelyek ma dusabban mutatkoznak, mint a béke legszebb idejében. Alankának és Grönlandnak állatvilága adott találkozót egymásnak az aradi hölgyek gálans közvetítésével s igazán nem tudjuk, honnan kerül elő ez a rengeteg coboly, nyest, menyét, szkunksz, sőt egy gyönyörű asszony nyakán egy kék havasi róka. A keztyűs kezek tele esomaggal, az ajkakon vidám tréfászó. Ezzel szemben a másik oldalon sok a sötét szín, amelyeket nem a megrendszabályozott villanyégők hiánya okoz, hanem sok más egyéb dolog hiánya. A pénzhiány és az árdrágitás mai világában, ugylátszik a szegénységnek is nagy az ársíja.

— Felfüggesztett vasárnapi munkaszünet. A kereskedelmi miniszter rendelete folytán Green Nándor tőkekapitány közölte, hogy december hó 24-ére és 31-ére eső vasárnapokon az ipari és kereskedelmi árusítás és házhoz szállítás egész napon át vegezhető.

— Szabad-e tejet vinni a kávéházba? Elvi jelentőségű kérdést intéznek el legközelebb Kolozsvárott. Egy ismert egyetemi tanár tejet vitt magával a kávéházba, feketekávéval rendelt s nyomban összevegyítette a kávéházi feketét az ottani vizmentes tejjel. A mosonában ritkaságszámbamenő italt azonban nem ihatta meg, mert ott termelt az éber kávéháztulajdonos s elkobozta az uzsonnakávéval, mondván, hogy otthonról sem hozhat magával tejet a vendég.

— Akkor kérem vissza a tejemet.

— Miért tetszett összetölteni? — volt a válasz. — Így is kérom van, mert a feketekávéval elrontotta a tejjel.

Alig hiszik, hogy a kávéháztulajdonosnak igaza legyen. Amíg a magánháztartásra is nem terjesztik ki a delutáni tilalmat, senki nek semmi köze hozzá, hol vissza meg valaki a saját tejét. Otthon-e, vagy nyilvánosan. Szegeden is sokan gyakorolják a kolozsvári tanár példáját, de ott értelmesebbek a kávéháztulajdonosok.

— Menekültek karácsonya. Az Aradvármegyében meg visszamaradt hunyadvármegyei menekültek karácsonyára javára a hunyadvármegyei tiszteletgyűlés vezetéséhez Horváth Dezső dr.-hoz, mint e mozgalom kezdeményezőjéhez eddig a következő szeretetadományok érkeztek: Menekült iskolák tantestületei 60, Landár Vanda ujszentannai áll. isk. igazgatónő az ifjusági előadás tiszta jövedelméből 300, az Erdélyi Képviselek Orsz. Segítőbizottsága 50, az Első Ujszentannai Takarékpénztár 50, Adelman Károly vezérigazgató 20 koronát adtak. Ezenkívül Vass Dezső, Ujszentanna község agilis és humanus főjegyzője 1400 koronát, valamint nagyobb mennyiségű élelmiszert gyűjtött össze e célra. Szép sikerrel folyik a gyűjtés Ópécskán, Simándon, valamint Oszentannán is, ahol a község főjegyzőjének: Főth Zoltánnak felesége buzgólkodik a gyűjtés és a karácsonyfaünnep rendezése körül. A szeretetadományok Horváth Dezső dr. címére (Ujszentanna) küldendők, aki azokat az összes menekült telepek között arányosan szétosztja. Itt említhetjük meg, hogy a Központ című lap szerkesztője 2000 koronát küldött Aradvármegye főispánjához, mely összegből 1000 koronát Horváth Dezső dr. tiszteletgyűlés kezéhez az ó- és ujszentannai menekült gyermekek karácsonyára, 1000 koronát pedig a pécskai és eleki menekült telepek gyermekei között leendő felosztásra az illető főszolgabírának adott át a vármegye főispánja, aki a karácsonyi mozgalmat maga is hathatósan támogatja.

— Az új pénz. Ma jelentek meg az új egy-koronások. Körülbelül ugyanolyan nagyságúak, mint a kétkoronások, papírjuk azonban jobb és nyomásuk is szebb. A hóhéher alapra piros rajz borul olyanformán, hogy a fehér alap csak szegélynek marad meg. A piros alap közepén a királyi jogarnoz hasonló bot látható, melynek felső részére egy kigyó csavarodik. A bot közepe táján látható a fehér színű arabs egy-es szám. Ezt fehér koszorú körüli, amelyet a papírpénzekről ismert stilizált vonalabroncs vesz körül. A bottól jobbra és balra antik aréni idealizált női fej nyert helyet modern hájkoronával. A baloldalon van a német, a jobb oldalon a magyar szöveg. A bal alsó sarokban az osztrák, a jobb sarokban a magyar címer. A hátsó oldal közepét egy vörös keretbe foglalt antik arc profilja foglalja el. A bal felső rész a monarchia népeinek összes nyelvén közli a bankjegy értékét, a jobb felső részt keretbe foglalt egyes szám foglalja el. A bal alsó részen a bankjegy sorszáma, a jobb oldalon a folyószám nyert elhelyezést. Az egy koronás kivétel lehet, hogy megfelel a praktikus céloknak, de semmi művészi gondot nem árul el.

— Dankl Viktor tábornokot megoperálták. Innsbruckból jelentik: Dankl Viktor vezérezredet egy szanatóriumban súlyos nyakoperációnak vetették alá. A műtét kedvező lefolyású volt és remény van rá, hogy a vezérezredes nemsokára felgyógyul.

— Hazvétel. Özvegy Bauer Károlyné Fábrián-utcai házat megvette Kovács Zsigmond aradvármegyei birtokos 42000 koronáért.

— Csikorsomagoio Kerpénél.

LEGUJABB.

Réggel 3 óraker érkezett telefonjelentés.

Anglia közzétette békefeltételeit.

Az ismert angol gyarmatügyi speciálista, *Johnstone*, az angol külügyi hivatal tanácsadója a Daily Newsban közli a lehetséges békefeltételeket. Eszerint, ha az entente teljesen győzne, az ellenség teljes megbüntetését fogja követelni. Ha azonban ez a központi hatalmak eddigi sikerei folytán lehetetlen lenne, úgy az entente reálisabb kívánságokat fog formulálni. Ezek a következők:

Franciaország, Szerbia, Montenegró, Románia és Belgium kiürítése. Ugy Anglia, mint Németország Belgiumnak 100 millió fontot fizet az elpusztított országrészek újraépítésére. A másik három kis állam is mindenik feltől kártérítést kap.

Oroszország minden elvesztett területét visszakapja, kivéve Lengyelországot, mely autonóm állam lesz. *Gahona* ruten részét egyaránt Als-Oroszországgal. Oroszország szabad utat kap a Dardanellához, Örményország feletti protektorátust és Angliával együtt protektorátust Perzsia felett.

Franciaország a Sínai térsziget protektora lesz, Anglia a Siria és Eufrat völgyének protektora.

Olaszország megkapja Trentinót és a tizenkét szigetet.

helet-Atrikát a németek visszakapják, azonkívül megengedik a németeknek, hogy Törökország ázsiai birtokaival kártalanítsa magát. Arábia autonóm marad. Egyiptomból védelmi állam lesz.

Ugyilátszik, ezeket a feltételeket az angol kormány *Johnstone* utján *ballon d'essaynek* tekinti.

— **Családi háború a béke miatt.** Kaptuk a következő levelet: Nálam odahaza a béke hírére kitört a háború. Minthogy családomban — megköpögtetve az asztalt — több tagból áll, mi sem volt könnyebb, mint több pártba szakadni. Az egyik azt mondta, hogy karácsonyra meg lesz a béke, a másik azt állította, hogy a király koronázásának napján köszönt be, a harmadik pedig új esztendőre jósolta. Ebből aztán olyan verekedés lett, hogy a vitatkozók mindegyike kisebb-nagyobb sérüléssel került ki a harból és még ma is hádtájon állanak egymással. Mint látható, házamban a béke nincs hivatalosan a régi egyetértést helyre állítani. Képzelték tehát, hogy mennyire várom az entente végleges választ, mely ha elutasító lesz, újabb kavargás támad, mivel a vitatkozónak nem lesz igazuk, ez pedig folytatódólag nézeteltérésre fog okot szolgáltatni és így a levegő továbbra is puskapora marad. Kérem a tekintetes szerkesztőjét, hogyan lehetné házamban nyugalmat teremteni? Teljes bizalommal: *Dilemma Mór.*

— **Karácsonyi ajándékok u. m. női táskák, bőrtárcák, uti készletek, teső, manikűr és varro-kaszták, játékaruk, babak, babakocsik, hintalovak, autómoblok, társasjátékok stb. s más ajándéktárgyak leguagyobb választékban és legolcsóbban Hegedűs Gyula cegnél Aradon.** 6442

— **Fischer Nagyáruháza felhívja az utóvélőközönség figyelmét az Andrássy-uton, a Lócs-palotában levő fióküzletére, hol a legújabb bőr-ridikülők (németországi), finom, különleges illatszerek, berendezett uti nemeseserek, finom kékék, fésűk, diszhabtűk és esattok nagy választékban kaphatók. Ugyiszintén játékszerekben óriási választék. Olcsó árak! Figyelem a cégre! Fischer tiókja, a Lócs-palotában, Pick Ernő és Lázár Gyula üzlete mellett.** 6461

Megnyílt a karácsonyi vásár a Fischer Nagyáruházban a Szabadtság-terén. Naponta érkeznek szebbnél-szebb játékszer. A közönség neiyesen ozelekszik, ha előbb keresse le a nagy árubázatot. Baba-kliinika. Gyönyörű baba fejek raktáron. Mesés karácsonyi ajándékok. Gyermek-kocsik 50 koronától 200 koronáig. 6043

— **A kiadóhivatal izenete.** A kiadóhivatal felkéri a t. előzetőket, hogy az esztendő, ha az Arad. Közlöny valamelyik száma nem érkezik meg a szokott időben, úgy jelentésként ezt a körülményt annál a postahivatalnál, amely a lapot kézbesíteni szokta. A postahi-

vatal az Aradi Közlöny kiadóhivatalát a hiányról azonnal értesíti. Ez a hivatalos értesítés korábban jut a kiadóhivatalhoz, mint az előfizető panaza.

TÖRVÉNYKEZÉS.

Milliomos fönyeremény a esődtömegben.

— Az Arad. Közlöny tudósítójától. —

Több év óta húzódo perben döntött a minap végérvényesen a Kuria. A pör anyagát egy, a esődtömeghez tartozó konvertált nyeremény-kötvény szolgáltatta, melyet egymillió koronás fönyeremenynyel húztak ki.

Müller Adolf óbecsei kereskedő 1906-ban elhalálozott. Miután végrendeletet nem hagyott hátra, a bíróság megállapította örökösöknek felességét, született Müller Terézt és gyermekeit, Szerént, Emmát, Rózsát, Katalint és Armiát. Müller Adolf halála után a Müller és Marberger-egésit többen vezették. A törvényszék mint esődtörvényszék 1913. decemberében elrendelte a esődtörvényszék és tagjai ellen. Az özvegy még 1908-ban kilépett a cégből, miután életjáradék ellenében bármilyen néven nevezhető igényéről lemondott. A többi örökös 1909. július 19-én, az örökségben talált 87 darab sorsjegyre vonatkozólag megállapodott, hogy megszüntetik a községet és a sorsjegyeket természetesen felosszák. Somogyi Dezső dr., aki a megállapodást létesítette, a 10 darab jelzalogkötvényt, legyező alakban kezében tartotta és behunyt szemmel két darabot ügyfele, Müller Arminné részére kihuzott.

A sors különös játéka folytán, a Müller Arminának jutott magy. jelzaloghitelbank által kibocsájtott 735-21. számú konvertált nyereménykötvényt 1913. december 27-én egymillió százszáz korona nyeremenynyel kisorsolták és a kincstárt illet. 110.000 korona levonása után fennmaradó 990.000 koronát Müller Arminának, Miesztőig üzlete esődtömeg-gondnokának kitaláltak.

A váratlan nagy nyereményre, rögtön megindultak a perek az újvidéki törvényszék-nél. Müller Adolfiné, az elhunyt kereskedő özvegye pert indított a esődtömeggondnok ellen 445.000 koronának a esődtömegre való sorozása miatt azon az alapon, hogy a sorsjegy kozszerzemény. Pert indítottak a leányörökösök is egy-egyotóért.

As újvidéki törvényszék Vákey Zoltán el-

nökletével elutasította az özvegy keresetét azal az indokolással, hogy az özvegy egy életjáradék ellenében minden kozszerzeményéről lemondott, a leányörökösökét szintén, miután a sorsjegyközösséget megszüntették.

Az elutasított örökösök felebbezése folytán a szegedi ítélő tábla Mennyei László elnök-lésével foglalkozott az ügygyel és az özvegy keresetét szintén elutasította, míg a testvéreknek a 792.000 korona tőkét és 5 százalékos kamatait megítélte, azzal a megokolással, hogy a tanuvallomások során bebizonyult, hogy az örökösök a nyereményekre fentartották igényeiket.

A királyi Kuria IV. polgári tanácsa a szegedi tábla itéletét megsemmisítvén, a törvényszék itéletét hagyta helyben és így a hitelezők kifizetésével a milliós nyeremény egyedül Müller Arminának jutott.

Vasuti bérletjegyek

megszüntetése.

A magyarországi utazók sereglme.

— Az Arad. Közlöny tudósítójától. —

A kereskedelmi kormány leiratban értesítette a Magyarországi Kereskedelmi Utazók Egyesületét, hogy hasonló osztrák rendelkezés következtében a mintabörönd-kedvezmény megszüntetését tervezi. Minthogy Ausztriában a személydíjazabás felemelését és a vasuti bérletjegyek megszüntetését is behozták, arra lehet számítani, hogy mindezt nálunk is elrendelik. Ez az intézkedés melyen érintené a magyarországi utazók érdekeit s egzisztenciájukat veszélyeztetné. A Magyarországi Kereskedelmi Utazók Egyesületében aggodalommal tárgyalják a készülő tervet és már eddig is két felterjesztésben kérték a magyar kereskedelemügyi minisztert, hogy a esőbavett intézkedés életbeléptetésétől álljon el, mert a hazai kereskedelem további fellendülése szempontjából károsnak és veszélyesnek tartják úgy a mintabörönd-kedvezmény megszüntetését, valamint a személydíjazabás esetleges felomelését és bérletjegyrendszer megszüntetését.

A Magyarországi Kereskedelmi Utazók Egyesületének ügyesse, Radvány Manó dr. a készülő reformokról így nyilatkozott az újság-írók előtt:

— A kereskedelmi miniszter egy az egyesületnek megküldött leira ban közölte, hogy az osztrák vasuti miniszterium megszüntetni szándékozik a kereskedelmi utazók mintaböröndjeinek kedvezményes szállítását és ezért hasonló intézkedést lesz kénytelen életbeléptetni a magyar vasutakon, de előbb véleményes jelentéskéntre hívott fel. Az egyesület jelentésében reámutatott ezen a magyar vasutakon esetleg életbeléptetendő hasonló intézkedés a magyar fellendülő kereskedelem szempontjából való veszedelemes voltára.

— A vasuti bérletjegyek kérdését az osztrák vasutakon 1917. január elsejével beazünte-tük. Nehogy nálunk, hasonló váratlan intézkedéssel a magyar kereskedelmi utazásra kihatásában kizámíthatatlan csapás méressék, az egyesület a tárgyban is egy terjedelmes felterjesztéssel fordult a kereskedelmi kormányhoz, amelyben kérte, hogy ha már a személydíjazabás felemelése állami pénzügyi szempontból kikerülhetetlen, a bérletjegyrendszer továbbra is tartassék fenn. Kereskedelmi utazó alig képzelhető el bérletjegy nélkül. Ha a bérletjegyeket megszüntetnék, vagy megdrágítanák, a kereskedelmi utazók kénytelenek lesznek utazásaikat erősen mérsékelni, ami kihatna az üzleti forgalomra, ebből pedig az ország közgazdaságának mérhetetlen kára volna. Az egyesület eddig állandóan kérte a bérletjegyrendszernek további fejlesztését, különösen abban az

frányban, hogy bérletjegyek a vasut egyes vonalaira, vagy az ország egyes részeire is kiadassanak, mert ennek különösen a magyar cégek utazói vehetnék hasznát.

— Az egyesület állandóan napirenden tartja a III. osztályú kocsiknak az összes gyorsvonatokon való bevezetésének kérdését és azt hiszem, hogy csak rövid idő kérdése, hogy az egyesület törekvése teljesedni fog.

— Ezen az ország közgazdasági fejlődésére fontos kérdések bóderejét felismerték az összes közgazdasági testületek, mert a Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara, az Onke, a Magyar Kereskedelmi Csarnok és a Gyárparosok Országos Szövetsége is állandóan támogatják az egyesületnek a kereskedelmi utaztatás megkönnyítését célzó e munkáját és megállapíthatom, hogy a kereskedelmi kormány sem zárkózott el e téren eddig oly jogos kérelmek teljesítése előtt, amelyek a kereskedelmi utaztatást előmozdították. Remélem, hogy a kereskedelmi kormány most is alapos megfontolás tárgyává fogja tenni, vajon a magyar kereskedelmi utazóktól megvonja-e a mintabőrönd szállítására vonatkozó kedvezményt és vajon a bérletjegyrendszeren — a személydíj-szabás felemelése mellett — egyáltalában változtatson, mert a közgazdaságra ebből kárul kár semmikép sem állana arányban az alig számbavehető esetleges bevételi többlettel.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

— Szeszifőző szövetséget megalakítása. Telenky János pénzügyminiszter legutóbbi rendelete értelmében a szilvatermelő gazdák-nak joguk van szövetséget alakítani és szeszifőzést szervezni. Aradmegyei ilyen szövetséget első szeszifőző ma alakult meg Aradon, Molnár Oszkár dr. ügyvédi irodájában, ahol a ke-

szendi körjegyzőség területéről tizenhat szilvatermelő hiszgazda jelent meg és megalakították a Keszendi Szeszifőző Szövetkezetet. Mint értesülünk legközelebb több ilyen szeszifőző szövetkezet fog megalakulni a vármegyében.

Új könyvek.

* **A magyar királynék régi jogai.** A régi magyar törvényhozók liberális szelleméről alkothat az olvasóközönség fogalmat, ha végigolvassa „A Nő” című feminista folyóiratban Máday Andor egyetemi tanárnak a magyar királynék régi jogairól írt cikkét. A koronázás alkalmával most különösen aktuálissá vált e jogok ismeretése. A Nő előfizetési ára egész évre 5 korona, félévre 2:50 kor. Egyes szám ára 40 fillér. Mutatványszámot készséggel küld a kiadóhivatal Budapest, V., Mária Valéria-u. 12.

* **Betűszedés.** A közikönyvnek nemcsak a betűszedők és betűszedő tanulók, hanem az írók és hírlapírók, általában mindazok, akik a nyomdával sokszorosítás végett összeköttetésben állanak, nagy hasznát veszik, amennyiben ennek alapján biztosabb kézzel dolgoznak és tökéletesebb munkát produkálnak, úgy, hogy idővel némi egyéni felfogással ez a gyönyörű műiparág Magyarországon is elérje azt a magasabb stílust, amely az általános népműveltséget jelzi. A Betűszedés ára csekély 1:50 korona. Kapható a szerzőnél Somos Árpádnál, Csornán (Sopron m.) és minden könyvkereskedésben.

* **Pártító angyalok.** Anatole Francenak, a mi korunk legnagyobb írójának legújabb és legérdekesebb nagy kalandos regénye kerül karácsonyi olvasmány gyanánt magyar fordításban a „Pártító angyalok”-kal a magyar olvasóközönség elé. Maradandó, mulatságos, gyönyörű könyvet és szellemes mulattatót, nagyszerű elbeszélőt szerez magának az, aki e könyvet

megveszi. Aligha lesz ember, aki egyszeri olvasással beéri. A Pártító angyalokat Kuafi Zsigmond fordította és a Népszava könyvkereskedése adta ki. Ára 5 korona és minden könyvkereskedésben kapható.

NEMZETI SZÍNHÁZ

Aradon, 1910. december 22-én pénteken:
B) Berlet. B) Berlet.

Kertész Vilmos tolléptével:

Hoffmann meséi.

Opera 3 felvonásban.

Kezdete 8 órakor.

A szerkesztést lelei:

Rudayánszky Endre távollétében:

Stauber József.

NYILTÉR.

(Az ezen levél alatt közzétettért nem vállalunk felelősséget.)

**Tea,
Rum,
Cognac,
Likör**

Kiváló minőségben és mérsékelt áron kapható

Hánzu Nestor

drogeria és illatszer fizetésben. 6450

Bőrhámlesztás!

A kozmetika legújabb vívmánya. Egy berlini tanár találmánya. Felhívja az összes bőrhámlesztó szereket. Az eljárás egy fél óra alatt kész. Teljesen fájdalommentes és fájdalom nélkül választja el a felső bőrréteget az alsótól. Gyönyörű arcbőrt eredményez, megiszlósa újdévé teszi az arcot, ezáltal feltűnően fiatalít. Köteleessége minden nőnek évente legalább egyszer lehamléstani a felső bőrréteget, hogy a hónapokon át lerakódott kéreganyagoktól (puder, keményítő) és bőrtisztítóanyagoktól megtisztítsa. Eredményes sikerét a legjobban az bizonyítja, hogy aki már megkísérelte, a legnagyobb meglepetésséget nyilváníttotta. A szer kapható saját kezelésre is 7 koronásért kozmetikus arcápoló intézetemben ideiglenesen Bathány-utca 10. szám alatt. 6205

Barthás, szakképzett kozmetikus

10826—1910. pm.

Hirdetmény.

A kereskedelemügyi miniszter ur értesítése szerint fennálló rendelkezések értelmében katonai személyeknek a tábori postatívatokhoz, valamint az ellenség hatalmába került hadifoglyoknak, ugyanígy az internáltak is, postacsomagokban csak ruházati cikkeket, továbbá nem romló élelmiszereket és élvezeti cikkeket és egyéb személyes használatra szánt nem romló és nem robbanó vagy gyúló tárgyakat szabad küldeni.

Ennek ellenére igen sürűn előfordul, hogy a feladók a kérdéses csomagokban könnyen gyúló tárgyakat, mint gyufát, aethert, benzint, spirituszt küldenek, minek következtében előfordul, hogy egész posták tűz martaléka lettek.

Továbbá gyakoriak azok az esetek, melyekben a felek az ily csomagokba gyorsan romló élelmiszereket, mint nyerstust, kolbászfélét, vaját, kenyeret, kalácsot és más efféléket helyeztek el, amelyek már a tábori postagyűjtőállomásokhoz, illetőleg a censura-bizottságokhoz romlott vagy olyan állapotban érkeznek, hogy azokat sem továbbítani, sem a feladónak visszaküldeni nem lehet. És az utóbbi eljárás most, midőn az élelmiszerekkel való legnagyobb fokú takarékoskodás fontos közérdeket képez, meg nem engedhető, felhívom tehát a közönséget, hogy a tilamat saját és az ország lakosságának érdekében szigorúan tartsák be.

Arad, 1910. december 14.

Varjassy, polgármester.

10781—1910. pm.

Hirdetmény.

Arad sz. Kir. város közönsége a városi szennyvízszűrő telep kibővítési berendezésére 1910. évi szeptember 18-án 485—1910. sz. a. kiadott engedélykirat 14. §-ában megállapított építési határidőnek

két évvel, tehát 1910. évi szeptember 18-ikáig leendő meghosszabbítását kérelmezi, midőn a rendkívüli háborús viszonyok folytán az engedélyeztet építkezés befejeződése nem volt.

Midőn a kérelem az eredeti engedélykiratban megzabott feltételek módosításával teljesíthető és ezen módosítás az időközben bekövetkezett változások folytán újabb idegen érdekeket érintet: ennél fogva a kérelem érdemelt elbírálása előtt a kérvényt az összes előző engedélykiratokkal együtt a vízjogi 163. §-a értelmében 80 napi közleményre kiteszem és erről Arad sz. kir. város rendőrfőkapitányát, aradi m. kir. kulturterméni hivatalát, a m. kir. haláltani és szennyvíztisztító kísérleti állomást Budapesten, Arad sz. kir. város közönségét mint engedélyeztet, Ternya, Bátorcsa, Mezőhegyes, Nagylak községek előjáróságát, a mezőhegyesi m. kir. menesbirtok igazgatóját, Ippal m. kir. kincstári főrendőhvatalt, Probst Mihály aradi téglagyár tulajdonost külön vétiv, illetve térít vevény útján azal értesítem, hogy a meghosszabbítási kérelemre vonatkozó esetleges megjegyzéseket ezen közlemény ideje alatt írásban annyival le inkább adják be, mivel elegendő esetben a kérelem ügyében helyszíni tárgyalás mellőzésével fog határozat hozatni.

Arad, 1910. december 18.

Lócs, h. polgármester.

URÁNIA SZÍNHÁZ.

6160

Pénteken, szombaton

az első bolgár nemzeti film Ferdinánd cár részvételével:

**SUMI MARICA
(Bogdán Stimoff)**

Háborús aktualitás 4 részben.

Számozott jegyek délről 3 órától a mozi irodában válthatók.

**Gyümölcs-pálinka,
Rum,
Cognac,
Likörök**

palackozva kaphatók

**Körösvölgyi
Pálinkarakտárban**

Andrássy-tér 5. szám.

özv. Szalkai Arminné

hímző és fehérnemű üzlete, előnyomda Arad, Weitzer János-u. 13. (Főpostával szemben.)

Női és férfi, gyermek kelengyék, interetű és kórházi fehérneműek, legfinomabb anyagból, szines és fehér hímzések, fehérnemű varrások olcsó árban készülnek. — Uralányok fehérnemű varrás, hímzés és szabás tanítására felvétetnek. 2418

Felhívom a t. közönség szives figyelmét, hogy az ünnepi énom

halakra

előjegyzést illetemben már most elfogadok.

Erdéyi alma és körte, finom teák és citrom angolos és detaliaiban kapható. Nagy választék gyertyákban, legolcsóbb árban, nagyobb mennyiséget veszek is. Cipőkrem, továbbá hadi szappan 1/4 kilós darab 1 kor. 4 fillér árban kapható

Lu'ivék Józsefnál

Asztalos Sandor-u. 8.

Vidéki megrendelések már 5 ktlón felül eszközötteknek. 4058

858—1918. g. o.

Árlejtsési hirdetmény.

Arad sz. kir. város gazdasági széké a vásártéren levő utnak a védőítettél a vásárlás bejárójáig terjedő 780 □ méternyi részének kövesése iránt folyó év december hó 26-án d. e. 10 órakor árlejtsést tart.

Kikiáltási ár 5000 korona. Banatpénzül leteendő a kikiáltási ár 5%-a készpénzben, vagy elfogadható értékpapirokon.

Az árlejtsésen csak k. ásbéli ajánlatokkal lehet résztvenni.

Az írásbeli ajánlatok lezártan az árlejtsés megkezdése előtt nyújtandók be s csak a kor vételnek figyelembe, ha azokhoz a bánom-pénznek letételév igazoló nyugalma mekekeire van s ha az ajánlatot tevő kijelenti, hogy az árlejtsési feltételeket ismeri és elfogadja.

Az árlejtsési feltételek a gazdasági tanácsnok urnái az árlejtsés megkezdéséig is megtekinthetők.

Arad sz. kir. város gazdasági székének 1918. évi dec. hó 4-én tartott üléséből. A gazdasági szék.

28815—1918. kh.

Hirdetmény.

Több ízben tapasztaltam, hogy a nagymélt. m. kir. miniszteriumnak az italokhoz kapcsolgatta náló cukor mennyiségének és a kiszolgáltató módjának szabályozása t. r. yában kelt 3165 -1916. M. E. sz. rendeletét, melyet már 24516—1916. szám alatt f. év október hó 11-én kelt hirdetménnyel közhírré tettem, az érdekeltek nem tartják be.

Figyelemtetem tehát az érdekelteket (fogadók, vendéglők, kávéházak, kávéházak, kávéházak, szeszese italok kimérésére szolgáló helyiség k, egyleti jellegű és más étkezőhelyek) hogy cukrot italok melé csakis a fent hivatkozott s már közhírré tett rendelet 2. és 3. §-ában meghatározott módon és mennyiségben szabad kiszolgáltítani és pedig:

a) Egész adag italhoz kocka-kristály, vagy porcukrot 18 gramm sulyban, illetőleg kockacukorból 3 darab nagykockát, vagy 4 darab kiskockát. b) Egy csésze vagy egy pohár italhoz kocka- vagy kristály vagy porcukrot 18 gramm sulyban, illetőleg kockacukorból 2 darab nagykockát, vagy 3 darab kiskockát. c) Kis csészekben vagy kis pohárban kiszolgáltató italhoz kocka-, kristály- vagy porcukrot 9 gramm sulyban, illetőleg kockacukorból 1 darab nagy kockát vagy 2 darab kis kockát.

Asi a jelen rendelet rendelkezéseit megszegi, vagy megszegésüknl bármily módon közre lépődik, s. amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihagást követ el és két hónapig terjedhető elzárással és ha s. sz. koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntettilik.

Arad 1918. december hó 7-én.

Green, főkapitány.

**A szépségapóler litka a felnaszult szé-
pítőszerek helyes megválasztásá-
ban rejlik!**

**Rozsnyay Matyas Serail arc-
szépitő különlegességei**

mind kiprobált jó hatású készitmények, amelyet bárki bizalommal használhat

Rozsnyay Serail arc enőse Kis tegely 1.50 kor. Nagy tegely 2.50 k.

Rozsnyay Serail cremje nappali használatra. Egy tegely ára 2 korona 50 fillér.

Rozsnyay Serail szappan. Egy darab 3 kor. 50 fillér.

Rozsnyay Serail opora. Lehető finomságu. Crém, lemer, rozsa és testzeleneken. Egy dob. ára 2 korona

Kiváló finom illatszerek. Gyöngyvirág, ibolya, Loin du cal orguna, piros róza, Serail. Uvegje 1 kor 50 fillér.

Kapható a készítő él: 124.

**Rozsnyay Matyas gyógy-
szertárában Arad, Szabadnég-tér**

**Fagydagantok
FRIGIN.**

színtetésre leniobb szor ?

almulasztására, vagy viszkotegség biztos meg-

Ára ecsettel és utasítással 1 korona.

Legfajdasabb tyukszeméő

a Hajós-téle ANAGALLIN használata által. — Kezelése igen egyszerű, nem piaskit, nem ragados. A beszerzésnél vigyázzni kell az ANAGALLIN szóra. Ára használat utasításával együtt 1 korona.

Poloskák

kiirtására a legsikeresebben és teljesen csak a „Phomol-sav”-val eszközhető. A butorokat nem rontja, még a petéit is kiirtja. Ára 1 üvegnek 1 korona.

Legjobb fekete hajfeső

„Molegen”. Egy pár perc alatt bármely hajra, vagy bajuszt a legszebb alandó fekete szíre lehet festeni anélkül, hogy a szálak le lehetne mosni. Ára 2 korona 40 fillér.

A fenti szerek kaphatók a készítőnél

Hajós Árpád

gyógyszer-táraban

ARAD, Andrássy-tér 22. sz.

Alapított 1896. évben az Aradmegyei Köskórház számára.

Tüzifa

wagontételekben megrendelhető Weiszberger Sámuel utódánál,

**Körösvölgyi pálinka-
raktárban**

ARAD. Telefon sz. 651.

Pedikrol

tetőpor

egredül engedélyezett lérogpor. 1 korona 20 fillér. Tábori csomagolásban kapható mindenütt. Főraktár: Budaesten, Török József gyógyszertárban, Király-utca 12. — Nagyvarad, „Csalag-gyógytár.” 8926

Amíg a készlet tart

**olcsó cipő-
árusítás!**

Amerikai női Chevraux cipő legdivatosabb

36 kor.

Ugyanot

alkalmi szőrmeárak kaphatók csak rövid ideig, amíg a készlet tart

**SCHWARTZ cégnél
Ferry-u. 3.**

Vidéki megrendelések pontosan eszközötteknek.

Legnagyobb

tűőanyag megtakarítás érhető el a patent

kályhasövekek.

A városi mérnöki hivatalban kipróbálva. Patent

borszivattyuk,

Patent

kutschivattyuk,

Patent

tüzifecskendők.

Permelezo javítások.

Hönig Ottó

M. kir. szabadalmazotti szivattyu készítő

Arad, Rakóczi-utca 27.

Apró hirdetések.

Tudnivaló az apróhirdetésekről:

Az apróhirdetések díját az alábbiak szerint számítottuk.

Minden szó hirdetés ára 8 fillér. Vastagabb betűvel 15 fillér.

A vastagabb betűvel kívánt szavakat aláhúzással kell jelölni.

A legkisebb hirdetés ára 1 korona.

Az apróhirdetéseket előre kell fizetni. Hirdetéseket délután 1/2 óráig vesszük fel.

A kiadóhivatal fenntartja magának a jogot, hogy az olyan apróhirdetés szövegét, amelyik tartalmában fogva eredeti alakjában nem közölhető, megváltoztassa.

Levelezés.

„Erdélyi”-nek.

Teljes címét, adatait közölje: özv. Kalmár Edénével, főposta restanté. 6486

Egyetlen

édes kis Anyukámat látó szívvel kérem, hogy vendéglátás és utazás miatt lassza újév utánra aranyos öltetését. Működésük. 6003

Lakást keres.

Garson lakást

keresek január 1-re. Ajánlatokat a Kossuth-utcai gyógyszerüzembe kérek. 6501

Alkalmazást nyer.

Keresetnek

azonnali alkalmazásra megbízható, nős éjjeli őrt fetelepre. Az asszony takarítást is kell, hogy vegezzen. Járandóság: fix fizetés, lakás, fűtés, villágítás. Ajánlatok leveleiben «Fetelep» jellegre a kiadóhivatalba, személyes bemutatkozás a központi Szálloda portásánál, szombaton és vasárnap délután 1-2 óráig. 6498

Egy egyes tük
kifutónak nyomdánkban felvették.

Ingtalan.

Keresek megvételre

vagy bére 4-5 szobából álló modern magánházat. Ajánlatokat kérek a kiadóhivatalba. 6500

Gyógyászat.

Bán és visszatérés

elleni fehér kenőcs kapható Ferenc-téri Wajdits-gyógyászattérben. Kis tégely 1 korona 30 fillér, nagy tégely 3 korona. 6171

Helcsé.

A legártalmatlanabb arciszéptető és finomító, hamudó, fényes, zselés, atkás (mitesszeres) arcot naponta néhány perc alatt megújítja. Az arc rögtön csodás szép lesz, mintha valami mesés lehellet finomságu harmattal volna bekenve. Az atkák pár nap alatt elmúlnak. Ára 1 korona. Dr. Földes és Hebs piperezsáppan és vegyszertári gyára Aradon. Tűz mellett ne használjuk. 12

Vétel és eladás.

Teljesen új

erős hajtókocsi eladó. Megtekinthető Kniczkynél, Karolina-u. Bővebbet pécskaleti kaszárnya lovarda. 6497

Beműködés

karácsonyi ajándéknak alkalmas dírekek érkeztek: legújabb lisák, gallérok, keztük, harisnyák és fűzők, csipke, szalag nagy választékban. Hellmann Sándor Arad, Andrassy-tér 20. 6493

Kézi szén- és szalmaprés

eladó Momák Floris főjegyzőnél, Opécskán. 6483

Karácsonyi ajándékok!

levélpapír, fadisztyárok festése és égetésre; imakönyvek, mesekönyvek, karácsonyfadíszek, gyertyák, stb. Krausz Paulin könyvkereskedésben, színházépület. 6402

Újsítai vasajtó

236 centiméter magas, 86 centiméter széles üvegajtóval együtt, olcsón eladó. Cím a kiadóhivatalba. 6468

Finom más

kapható M. Weisz Mórál Wesselőczy- és Varjassy János-utca sarok. Ugyanazt egy másolatért is eladó. 6488

Egy teljesen új kárpitban levő

egylovas nyitott hintó és egy egylovas löszerező, sárga hajtószárral, eladó galsai körjegyzőségben. 6451

Karácsonyi

nagyban és kicsinyben kaphatók Ortutay La. oszál Arad, Deák Ferenc-u. 29. Telefon 11-24. 6197

Mesekönyvek,

képek, levelezőlapok és emlékalbumok, valamint egyéb karácsonyi ajándékok nagy választékban Deák Béla könyv- és zeneműkereskedésben, Forray-utca. 6071

Tábori dobozok,

levelezőlapok, levelek és papíruk nagyban és kicsinyben jutányos áron kaphatók Pichler Sándor papírkereskedésében és könyvnyomdájában Arad, Szabadságtér 1. Telefon 303. 601

Zeneműajándékok

állandó nagy raktára Deák Béla könyv- és papírkereskedésében, Forray-u. Telefon 902. 6071

Egy máig használt egyenáramú

24 lóerős motor eladó. Bővebbet az Aradi Közlöny kiadóhivatalában.

Különléte.

Az Anusai

aranyér-kupok mindenben pótolják a Haemorhoidál-kupok, azonos összetételük folytán hatásuk is teljesen azonos, ára 2 korona. Földes gyógyszerár, Hebs gyógyszerár Arad. 12

Apróhirdetések

az „Aradi Közlöny” részére felvételnek a Messenger-boy irodában, Deák Ferenc-u. 8. Ugyanitt kapható az „Aradi Közlöny.”

Az angol

tájdalomcsillapító Bengue balsamot teljesen pótolja a Hebs-Földes-fele tájdalomcsillapító balsam, teljesen azonos összetételű, mint a Bengue liniment. Ára 2 korona. Földes gyógyszerár, Hebs gyógyszerár. 12

Urak és kereskedő urak figyelmébe

Munkások és hadi foglyok részére raktáron van nagyobb mennyiségű téli vattás kabát, nadrágok, alsó trikó ruhák, komisz katonaling és lábvaló, valamint bőrből készült munkásbakkancsok. Kérem az igen tisztelt vevőimet szükséglatüket mielőbb beszerezni, míg a készlet tart. 6327

Herzfeld Gyula,
Aztalos Sándor utca.

RADÓ GYÜLA

női divat áruház ARAD.

NAGY

KARÁCSONYI OCCASSIO

Női felöltők

Divatkabátok

Plüss- és Caracul-felöltők

Perzsia- és Sealski kabátok

Kosztümök

Leányfelöltők

Bundák

Szőrmegarnitúrák

BLUSOK

PONGYOLÁK

Leszállított szabott árak!

Telefon 238.